

DOM MAKLERSKI PEKAO

PAKIET INFORMACYJNY

SPIS TREŚCI

I	Informacja o Domu Maklerskim Pekao	2
II	Informacje o instrumentach finansowych i ryzyku	6
III	Ogólne zasady przyjmowania i przekazywania opłat, prowizji lub świadczeń niepieniężnych	28
IV	Informacje dotyczące opodatkowania	45
V	Podstawowe zasady rozpatrywania skarg	46
VI	Konflikt interesów	47
VII	Polityka klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Domu Maklerskim Pekao	49

I. INFORMACJE O DOMU MAKLERSKIM PEKAO

NAZWA ORAZ DANE TELEADRESOWE

Bank Polska Kasa Opieki S.A. - Dom Maklerski Pekao (DM/Dom Maklerski)

ul. Wołoska 18, 02-675 Warszawa

Strona internetowa : www.dm.pekao.com.pl

Infolinia: 800 105 800 (połączenie bezpłatne), +48 22 591 22 00 (wg taryfy operatora)

Adres e-mailowy DM: dm@pekao.com.pl

NAZWA PODMIOTU, W SKŁAD KTÓREGO WCHODZI DM

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie

NAZWA ORGANU, KTÓRY UDZIELIŁ ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI MAKLERSKIEJ

Bank posiada zezwolenie na świadczenie usług maklerskich wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego. Działalność Banku podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Komisja Nadzoru Finansowego

pl. Powstańców Warszawy 1

00-950 Warszawa

JĘZYKI, W KTÓRYCH DM ŚWIADCZY SWOJE USŁUGI

DM informuje, że językiem, w którym Klient może kontaktować się z DM i w którym sporządzane będą dokumenty oraz przekazywane informacje, jest język polski, z zastrzeżeniem zdania następnego.

Jeżeli producent produktu inwestycyjnego znajdującego się w ofercie DM nie opracował polskiej wersji językowej dokumentu lub informacji nt. tego produktu – DM przekazuje Klientowi zainteresowanemu tym produktem dokument lub informacje w wersji językowej opracowanej przez producenta. Ewentualne tłumaczenie części lub całości tego dokumentu lub informacji na język polski może być przekazane z opóźnieniem, a w przypadku rozbieżności pomiędzy wersjami językowymi i braku odmiennego zastrzeżenia – wersja polska nie jest wiążąca.

SPOSOBY KOMUNIKOWANIA SIĘ Z DOMEM MAKLERSKIM

W zakresie zleceń i dyspozycji:

- Kanały zdalne:
 - Internet:
 - ✓ serwis internetowy: <https://www.pekao24.pl>
 - ✓ aplikacja mobilna (lista systemów operacyjnych, na które można pobrać aplikację dostępna jest na stronie www.dm.pekao.com.pl)
 - Telefon: 800 105 800 (połączenie bezpłatne) lub +48 22 591 22 00 (wg taryfy operatora) - dla połączeń z telefonów komórkowych i zagranicy, w dni robocze w godzinach 8:00-20:00,
 - Faks: + 48 22 821 87 71
- Osobiście w Punktach Usług Maklerskich w godzinach ich otwarcia (wykaz placówek PUM dostępny jest na stronie www.dm.pekao.com.pl).

W pozostałym zakresie:

- Listownie na adres Domu Maklerskiego.

USŁUGI, W TYM USŁUGI MAKLERSKIE, ŚWIADCZONE PRZEZ DOM MAKLERSKI

Świadczenie przez DM następujących usług:

- wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
- przyjmowania i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
- oferowania instrumentów finansowych,
- przechowywania lub rejestrowanie instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, prowadzenie rachunków derywatów, prowadzenie rachunków pozagiełdowych instrumentów finansowych i rachunków pieniężnych,
- wymiany walutowej, w przypadku gdy jest to związane z działalnością maklerską,
- dostarczania informacji o notowaniach instrumentów finansowych w czasie rzeczywistym i innych informacji rynkowych,

nie jest możliwe, jeżeli Klient nie ma zawartej z DM *Umowy świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Pekao*, z zastrzeżeniem świadczenia na podstawie odrębnej umowy: usług z zakresu przechowywania lub

rejestrowania instrumentów finansowych, tj. przechowywania instrumentów finansowych w formie dokumentu i prowadzenia rejestru sponsora emisji.

Ponadto DM sporządza i dystrybuje analizy inwestycyjne w zakresie instrumentów finansowych.

ZASADY OCHRONY AKTYWÓW KLIENTÓW

Dom Maklerski jest uczestnikiem prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW) obowiązkowego systemu rekompensat, którego celem jest zapewnienie Klientom wypłat środków pieniężnych oraz zrekompensowanie wartości utraconych instrumentów finansowych w przypadku:

- ogłoszenia upadłości domu maklerskiego,
- prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek domu maklerskiego nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub
- stwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, że dom maklerski nie jest w stanie, z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, wykonać ciążących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń Klientów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

System rekompensat zabezpiecza wypłatę środków Klientów do wysokości równowartości w złotych 3.000 EUR - w 100% wartości środków objętych systemem rekompensat oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę, z tym że górna granica środków objętych systemem rekompensat wynosi równowartość w złotych 22.000 EUR.

Powyższe wartości określają maksymalną wysokość roszczeń Klientów, bez względu na to, w jakiej wysokości i na ilu rachunkach posiadali środki w Domu Maklerskim.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu rekompensat określone są w Dziale V ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi „Zabezpieczanie interesów inwestorów. System rekompensat”.

Środki pieniężne Klientów deponowane są w Banku Pekao S.A. Dom Maklerski może zdeponować środki pieniężne Klientów w innych bankach krajowych lub zagranicznych. Środki pieniężne Klientów deponowane są odrębnie od środków pieniężnych Domu Maklerskiego.

W celu zapewnienia ochrony środków pieniężnych Klientów Domu Maklerskiego, Dom Maklerski dokonuje okresowej oceny podmiotów, w których zostały zdeponowane środki pieniężne Klientów oraz sposobu świadczenia usług przez te podmioty.

W odniesieniu do zagranicznych instrumentów finansowych oraz walut obcych będących w posiadaniu Klientów Domu Maklerskiego, które Dom Maklerski rejestruje na rachunkach inwestycyjnych Klientów, Dom Maklerski korzysta z usług podmiotów przechowujących zagraniczne instrumenty finansowe oraz prowadzących rachunki pieniężne w walutach obcych (środki pieniężne) na podstawie odrębnych umów zawartych z Domem Maklerskim („Podmiot Przechowujący”).

Dom Maklerski dokłada należytej staranności, żeby Podmiot Przechowujący rejestrował zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne należące do Klientów Domu Maklerskiego odrębnie od instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych należących do tego podmiotu lub Domu Maklerskiego, chyba że przepisy prawa obowiązujące na danym rynku zagranicznym na to nie zezwalają.

Dom Maklerski zastrzega, że Podmiot Przechowujący oraz Broker (podmiot, który zobowiązał się do zawierania umów kupna i sprzedaży zagranicznych instrumentów finansowych na podstawie zleceń złożonych przez DM), w celu wykonywania usług na rzecz Domu Maklerskiego, mogą we własnym zakresie i według własnego wyboru korzystać z usług podmiotów trzecich, z którymi Dom Maklerski nie ma relacji umownej. Zagraniczne instrumenty finansowe lub środki pieniężne Klientów Domu Maklerskiego mogą zostać przekazane przez Podmiot Przechowujący do przechowywania innemu podmiotowi przechowującemu (Sub-Powiernik). W związku z powyższym, DM nie może zagwarantować, że zagraniczne instrumenty finansowe lub środki pieniężne Klientów zostaną zarejestrowane odrębnie od aktywów innych Klientów lub innych Klientów Podmiotu Przechowującego.

Zważywszy, że Podmiot Przechowujący może rejestrować zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne należące do Klientów Domu Maklerskiego na rachunku lub rachunkach zbiorczych prowadzonych dla DM, a także że w krajach, w których Podmiot Przechowujący lub Sub-Powiernik świadczy swoje usługi na rzecz DM obowiązują odmienne zasady dotyczące środków należnych lub gwarantowanych Klientom takiego podmiotu, Dom Maklerski niniejszym informuje Klientów o zidentyfikowanych ryzykach związanych z takim sposobem przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych:

- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika, zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne mogą nie zostać wydzielone z masy upadłościowej Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika i tym samym mogą nie podlegać ochronie przed wierzycielami Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika,
- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu Przechowującego lub Sub-Powiernika, wartość środków gwarantowanych poszczególnym Klientom Domu Maklerskiego może być ograniczona do proporcjonalnego udziału wartości zagranicznych instrumentów finansowych należących do poszczególnych Klientów w wartości wszystkich zagranicznych instrumentów finansowych zarejestrowanych na danym rachunku zbiorczym,
- w przypadku ogłoszenia upadłości Banku Pekao S.A., zagraniczne instrumenty finansowe przechowywane na rachunku zbiorczym prowadzonym dla DM, mogą nie podlegać ochronie przed wierzycielami Banku Pekao S.A.,

- dochodzenie roszczeń, w tym uzyskanie praw lub pożytków z zagranicznych instrumentów finansowych, może być uzależnione od ujawnienia tożsamości finalnego beneficjenta tych instrumentów finansowych, do czego potrzebna jest pisemna zgoda Klienta DM (w przypadku braku zgody – dochodzenie roszczeń może być utrudnione lub niemożliwe, co może spowodować dalsze straty).

W celu zapewnienia ochrony zagranicznych instrumentów finansowych Klientów, Dom Maklerski dokonuje okresowej oceny Podmiotu Przechowującego oraz sposobu świadczenia usług przez Podmiot Przechowujący.

Dom Maklerski informuje, że posługuje się kodem LEI (Legal Entity Identifier): 5493000LKS7B3UTF7H35.

INFORMACJA NA TEMAT ZGODNOŚCI BANKU PEKAO S.A. Z FATCA (ANG. FOREIGN ACCOUNT TAX COMPLIANCE ACT)

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wykonywaniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA, Bank Pekao S.A., jako raportująca polska instytucja finansowa, jest obowiązany do stosowania procedur zapewniających identyfikację rachunków finansowych i ich posiadaczy podlegających raportowaniu na cele FATCA oraz identyfikację wyłączonych instytucji finansowych wraz z płatnościami wykonywanymi do tych instytucji. Bank ma również obowiązek przekazywania informacji o w/w Klientach, rachunkach, instytucjach i płatnościach do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej lub organu przez niego upoważnionego.

Bank Pekao S.A. dokonał rejestracji w IRS (Urząd Skarbowy Stanów Zjednoczonych) pod następującymi danymi:

- Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna,
- Numer GIIN (Globalny Numer Identyfikacji Pośrednika): GIIN. SL7SHD.00000.LE.616,

DM jest specjalistyczną jednostką organizacyjną Banku Pekao S.A. i wykonuje obowiązki Banku związane z FATCA w zakresie rachunków inwestycyjnych prowadzonych przez DM.

INFORMACJA NA TEMAT ZGODNOŚCI BANKU PEKAO S.A. Z CRS (ANG. COMMON REPORTING STANDARD)

Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami nakłada na polskie instytucje finansowe obowiązki mające na celu określenie rezydencji podatkowej Klientów. Bank jako raportująca instytucja finansowa jest zobowiązany do ustalenia rezydencji Klientów oraz do raportowania do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej tych spośród nich, którzy zostaną zidentyfikowani jako rezydenci państw uczestniczących.

ZASADY ŚWIADCZENIA USŁUG PRZEZ DOM MAKLERSKI

Szczegółowe zasady świadczenia usług są zamieszczone w zawartych przez Dom Maklerski z Klientem umowach dotyczących świadczenia usług lub regulaminach stanowiących integralną część tych umów.

INFORMACJA O WPROWADZENIU ZASAD ZARZĄDZANIA PRODUKTAMI

W związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych, Dom Maklerski wprowadził zasady zarządzania produktami, których celem jest zapewnienie, że instrumenty finansowe, których nabycie jest umożliwiające przez DM, oraz strategię ich dystrybucji, będą odpowiednie dla określonych grup docelowych Klientów jako potencjalnych nabywców. DM stosuje środki mające na celu ograniczenie ryzyka proponowania nabycia Klientom produktów inwestycyjnych niezgodnych z ich cechami, celami i potrzebami. W ramach tego procesu DM określa także wszystkie grupy Klientów, których potrzebom, cechom i celom instrument finansowy nie odpowiada, ustalając w ten sposób negatywną grupę docelową. Zasady zarządzania produktami mają zastosowanie do wszystkich produktów inwestycyjnych dostępnych w ofercie DM.

Działając w najlepiej pojętym interesie Klienta Dom Maklerski informuje Klienta, iż zamierza nabyć produkt inwestycyjny niezgodny z Klienta preferencjami, potrzebami i podejściem do inwestowania.

W przypadku nabywania produktu niespełniającego cech, celów i potrzeb inwestycyjnych Klienta, DM informuje Klienta o nabywaniu produktu nienależącego do grupy docelowej Klienta.

W przypadku nabywania produktu wysoce niedopasowanego do cech, celów i potrzeb inwestycyjnych Klienta, ostrzega Klienta o nabywaniu produktu będącego w negatywnej grupie produktowej.

Klient pomimo otrzymanego wyraźnego ostrzeżenia, że zamierza nabyć produkt inwestycyjny nienależący do jego grupy docelowej, posiada możliwość, z własnej inicjatywy, złożyć zlecenie nabycia tego produktu.

Dom Maklerski w oparciu o przepisy prawa oraz działając w najlepiej pojętym interesie Klienta może odmówić realizacji złożonej przez Klienta dyspozycji nabycia instrumentu finansowego nienależącego do jego grupy docelowej.

FORMY, ZAKRES, CZĘSTOTLIWOŚĆ RAPORTÓW

Dostępne formy przekazywania/odbioru raportów:

- udostępnienie raportu w formie elektronicznej w serwisie internetowym DM,
- przekazanie raportu w formie pisemnej (wydruku) w Pełnozakresowych Punktach Usług Maklerskich,
- przesłanie raportu w formie pisemnej (wydruku) pocztą na Adres korespondencyjny do Rachunku.

Potwierdzenia zawarcia transakcji są przekazywane Klientom nie później niż do końca następnego dnia roboczego po wykonaniu zlecenia.

W przypadku transakcji dotyczących pozagiełdowych instrumentów finansowych potwierdzenia rozrachunku transakcji przekazywane są zgodnie z dokumentami regulującymi zasady i tryb emisji oraz obrotu danymi pozagiełdowymi instrumentami finansowymi, nie później niż do końca następnego dnia roboczego po rozrachunku transakcji.

Po zakończeniu kwartału kalendarzowego DM przekazuje Klientowi wyciąg kwartalny zawierający zestawienie instrumentów finansowych i środków pieniężnych Klienta przechowywanych lub rejestrowanych na Rachunku w DM.

Po zakończeniu roku kalendarzowego DM przekazuje Klientowi wyciąg roczny zawierający informacje o:

- 1) instrumentach finansowych i środkach pieniężnych Klienta przechowywanych lub rejestrowanych na Rachunku w DM,
- 2) wszystkich należnych od Klienta opłatach, opłatach uiszczanych przez osoby trzecie i otrzymywanych przez DM w związku z usługą świadczoną na rzecz Klienta, prowizjach i innych kosztach związanych z instrumentami finansowymi i środkami pieniężnymi Klienta przechowywanymi lub rejestrowanymi na Rachunku w DM,
- 3) skumulowanym wpływie całkowitego kosztu związanego z instrumentem finansowym na zwrot z inwestycji w ten instrument.

W przypadku zamknięcia rachunku przed zakończeniem roku DM może przekazać wyciąg roczny we wcześniejszym terminie.

Wyciąg roczny zastępuje wyciąg kwartalny za czwarty kwartał roku lub ostatni kwartał przed zamknięciem rachunku.

Zakres, częstotliwość oraz forma raportów ze świadczonych usług maklerskich jest określona w zawartej z Klientem *Umowie świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Pekao* lub w będącym jej integralną częścią - *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Pekao*.

Sposób przekazywania raportów przez DM Klient może zmienić składając dyspozycję w dowolnym PUM, telefonicznie lub za pomocą serwisu internetowego DM.

Dodatkowo, DM przekazuje informację o spadku wartości początkowej każdego instrumentu finansowego zawierającego dźwignię finansową o 10%, a następnie o spadku o wielokrotność 10%. Powiadomienie jest realizowane telefonicznie, nie później niż przed końcem dnia roboczego, w którym próg ten został przekroczony, a jeśli dzień, w którym próg został przekroczony nie jest dniem roboczym dla DM, wówczas powiadomienie realizowane jest w najbliższym dniu roboczym następującym po dniu przekroczenia progu.

ZASADY PRZECHOWYWANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW

W zakresie świadczonych Klientowi usług Dom Maklerski rejestruje i archiwizuje rozmowy telefoniczne, korespondencję elektroniczną z Klientami oraz sporządza notatki ze spotkań z Klientami w Punktach Usług Maklerskich.

Nagrania rozmów telefonicznych, wydruki notatek ze spotkań oraz wydruki zapisanej korespondencji e-mail są przekazywane Klientowi na jego wniosek.

Zgodnie z przepisami prawa powszechnego z zakresu przechowywania i archiwizacji dokumentów przez firmy inwestycyjne, DM jest zobowiązany do przechowywania i archiwizowania dokumentów i nośników informacji związanych ze świadczeniem usług maklerskich przez okres 5 lat, który to okres może być wydłużony na żądanie organu nadzoru do 7 lat. W przypadku dokumentów związanych z obligacjami oferowanymi na rynku pierwotnym DM przechowuje dokumenty do dnia upływu 10 lat od dnia wykupu obligacji.

Okres przechowywania i archiwizowania dokumentów i nośników informacji liczony jest od pierwszego dnia następującego po roku, w którym zostały one sporządzone lub otrzymane lub została rozwiązana umowa.

II. INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH I RYZYKU

Celem niniejszej części dokumentu jest ogólna charakterystyka instrumentów finansowych oraz wskazanie związanego z nimi ryzyka.

Ryzyko jest nieodłączną częścią każdej inwestycji, a jego poziom jest zróżnicowany i zależny od rodzaju instrumentu finansowego. Podjęcie każdej decyzji inwestycyjnej wiąże się z koniecznością oceny wpływu ryzyka na wynik z inwestycji. Inwestowanie w instrumenty finansowe rodzi ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet konieczność poniesienia dodatkowych kosztów.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka zostały zamieszczone poniżej. Są one także udostępniane przez ich emitentów w prospektach emisyjnych, memorandach informacyjnych oraz warunkach obrotu i emisji. Informacje te przekazywane są również przez specjalistyczne serwisy informacyjne, Komisję Nadzoru Finansowego (www.knf.gov.pl) i Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (www.gpw.pl). Na ww. stronach znajdują się m.in. materiały edukacyjne dla inwestorów.

Informacje zamieszczone w niniejszym dokumencie nie zawierają opisu wszystkich ryzyk.

DM informuje, że przed podjęciem decyzji inwestycyjnej Klient powinien dokładnie zapoznać się z informacjami na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz ryzyk z nimi związanych.

Poza zamieszczonymi niżej opisami charakterystyk, ryzyk i funkcjonowania poszczególnych grup instrumentów finansowych na stronie internetowej Domu Maklerskiego <https://www.dm.pekao.com.pl> w zakładce Edukacja zamieszczono bardziej szczegółowe opisy i wyjaśnienia dotyczące charakterystyk funkcjonowania instrumentów finansowych.

AKCJE

Charakterystyka

Akcje są instrumentami finansowymi o charakterze udziałowym. Oznacza to, że posiadaczowi akcji jako współwłaścicielowi spółki, przysługują wynikające z tego tytułu określone prawa, które dzieli się na prawa majątkowe i korporacyjne. Pierwsza grupa obejmuje przede wszystkim prawo do dywidendy oraz prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji, zaś do uprawnień korporacyjnych zalicza się m.in. prawo do udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki oraz prawo głosu. Ze względu na fakt, że akcje emitowane są na czas nieokreślony, prawa te nie mają ograniczenia czasowego.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora akcji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora akcji maleje.

Odmienne jest w przypadku krótkiej sprzedaży, czyli sprzedaży akcji, których inwestor nie posiada. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zniżkują, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwyżkują, wartość inwestycji maleje. W przypadku zbycia pożyczonych akcji, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zniżkują, wartość inwestycji potencjalnie rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zwyżkują, wartość inwestycji potencjalnie maleje, jednak ostateczny wynik inwestycji zależy od cen po jakich inwestor ostatecznie odkupi akcji w celu ich zwrotu pożyczkodawcy. Im cena odkupu akcji jest niższa od ceny sprzedaży pożyczonych akcji tym wynik z inwestycji jest wyższy, im cena odkupu akcji jest wyższa od ceny sprzedaży pożyczonych akcji tym wynik z inwestycji jest niższy.

Ryzyka

Z inwestowaniem w akcje związane są następujące ryzyka:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu – brak pewności, co do kierunku kształtowania się ceny instrumentu finansowego w przyszłości potencjalnie skutkujący stratą części lub całości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego – polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na danym rynku. Taka sytuacja w znaczący sposób może wpłynąć na rynkową wycenę instrumentów finansowych,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu

instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,

- ryzyko zarządzania – zachodzi w sytuacji nieprawidłowego zarządzania podmiotem, co ma wpływ na wartość wyemitowanych przez niego instrumentów finansowych,
- ryzyko operacyjne – związane jest z możliwością stosowania przez spółkę nieodpowiednich lub wadliwych systemów, w tym błędów popełnianych przez człowieka, awarii technicznych oraz zdarzeń zewnętrznych mogących mieć wpływ na wynik finansowy, a tym samym na rynkową wycenę wyemitowanych przez nią instrumentów finansowych,
- ryzyko finansowe – spowodowane faktem, że emitent w celu finansowania projektów inwestycyjnych wykorzystuje częściowo kapitał obcy. Niekorzystne działanie efektu dźwigni finansowej występuje wtedy, gdy udział kapitału obcego w kapitale emitenta jest zbyt duży i emitent nie jest w stanie dotrzymać warunków zobowiązań. Ma to wpływ na wycenę wyemitowanych instrumentów finansowych,
- ryzyko przymusowego wykupu – polega na konieczności bezwarunkowego zbycia posiadanych instrumentów finansowych,
- ryzyko walutowe - w przypadku instrumentów finansowych nabywanych na rynkach zagranicznych lub denominowanych w walutach obcych, dodatkowym elementem niepewności jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w stosunku do waluty polskiej, powodujące, że inwestycja w te instrumenty może mieć efekt odmienny od założonego,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania – związane z odmiennymi uregulowaniami prawnymi i podatkowymi obowiązującymi na rynkach zagranicznych, na których dokonywana jest inwestycja w instrumenty finansowe. W szczególności należy mieć na względzie ryzyka związane ze sposobem przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych opisane w Rozdziale I w części Zasady ochrony aktywów Klientów,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta – związane z odmiennymi uregulowaniami prawnymi i podatkowymi obowiązującymi w kraju emitenta instrumentu finansowego,
- w przypadku usługi krótkiej sprzedaży:
 - korzystanie z usługi krótkiej sprzedaży wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia, którego wartość uzależniona jest od wartości zajętej krótkiej pozycji. W związku z codzienną aktualizacją wartości zarówno tego zabezpieczenia jak i wartości zajmowanej krótkiej pozycji, będzie konieczne uzupełnienie zabezpieczenia, jeżeli trend rynkowy będzie niezgodny z oczekiwaniem inwestora,
 - ryzyko konieczności zamknięcia pozycji krótkiej w terminie określonym przez firmę inwestycyjną,
 - ryzyko poniesienia straty przekraczającej wartość inwestycji w przypadku zamknięcia pozycji (odkup) po cenie wyższej od ceny na otwarciu pozycji.
- w przypadku zawarcia umowy pożyczki papierów wartościowych:
 - ryzyko konieczności zwrotu papierów wartościowych w terminie narzuconym przez pożyczkodawcę (w przypadku złożenia przez pożyczkodawcę żądania zwrotu pożyczonych papierów wartościowych),
 - ryzyko kosztów pożyczki papierów wartościowych i ich zmiany,
 - ryzyka związane z krótką sprzedażą, w przypadku zbycia pożyczonych papierów wartościowych.

PRAWA DO AKCJI (PDA)

Charakterystyka

PDA to instrumenty finansowe, z których wynika uprawnienie do otrzymania, niemających formy dokumentu, akcji nowej emisji spółki publicznej, powstające z chwilą dokonania przydziału tych akcji i wygasające z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców. Będąc przedmiotem obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), PDA spełniają swoją podstawową funkcję, jaką jest wypełnienie luki czasowej, istniejącej pomiędzy chwilą przydzielenia akcji inwestorowi, a chwilą rejestracji przydzielonych akcji w sądzie, co stanowi podstawę do rozpoczęcia obrotu akcjami na giełdzie.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny PDA zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora PDA rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny PDA zniżkują wartość posiadanych przez inwestora PDA maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w PDA związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,

- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w PDA związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność praw do akcji jest podobna do zmienności właściwych akcji z tą różnicą, że w okresie emisji akcji zainteresowanie handlem walorami danej spółki może być podwyższone, co prowadzi do podwyższonej zmienności cen instrumentu finansowego,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku – niedojście do skutku emisji akcji może nastąpić z różnych powodów, np. niezgłoszenia przez zarząd emitenta do sądu rejestrowego wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego w terminie przewidzianym prawem lub uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji, co może skutkować stratą całości zainwestowanych w PDA środków.

PRAWA POBORU

Charakterystyka

Zgodnie z Kodeksem spółek handlowych, dotychczasowi akcjonariusze spółki mają prawo pierwszeństwa objęcia nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych akcji (prawo poboru), z wyjątkiem sytuacji, kiedy działając w interesie spółki walne zgromadzenie pozbawi akcjonariuszy prawa poboru akcji w całości lub w części. Dzięki wykorzystaniu tego instrumentu finansowego, po dokonaniu emisji nowych akcji przez spółkę, akcjonariusze mają możliwość zachowania dotychczasowego udziału w kapitale spółki.

Funkcjonowanie

Generalnie cena prawa poboru notowanego na rynku wtórnym (np. GPW) jest zależna od ceny akcji notowanych na rynku wtórnym, z tytułu posiadania których zostało przyznane prawo poboru. Kiedy ceny akcji zwiększają, ceny praw poboru najczęściej również rosną, kiedy ceny akcji zmniejszają, ceny praw poboru najczęściej również zmniejszają. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny prawa poboru zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora praw poboru rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny prawa poboru zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora praw poboru maleje.

Ryzyka

Z prawami poboru związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku,
- ryzyko wygaśnięcia przyznanego prawa poboru, co skutkuje utratą potencjalnych korzyści ze sprzedaży lub wykonania prawa poboru.

Z inwestowaniem w prawa poboru związane jest również:

- ryzyko zmienności - kurs rynkowy może podlegać znaczącym wahaniom, powodując zmienność wartości rynkowej tego typu instrumentów. W przypadku praw poboru zmienność ta jest wyższa od zmienności akcji tej samej spółki,
- ryzyko ceny emisyjnej – cena emisyjna może zostać ustalona po dniu przyznania prawa poboru, co uniemożliwia oszacowanie wartości prawa poboru w dniu jego nabycia,
- ryzyko wygaśnięcia prawa poboru – w przypadku niewykonania prawa poboru w ustalonym terminie, prawo poboru wygasa, co skutkuje stratą całości zainwestowanych w prawa poboru środków.

OBLIGACJE

Charakterystyka

Obligacja jest instrumentem finansowym emitowanym w serii (prawa majątkowe są podzielone na określoną liczbę równych jednostek), w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji (wierzyciela), nazywanego obligatariuszem, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, najczęściej pieniężnego. Obligacja ma określony nominal, kupon, termin lub terminy płatności z tytułu naliczonych odsetek oraz termin zapłaty należności głównej (wykupu według wartości nominalnej). Termin wymagalności nominalu zwany jest datą wykupu. Wyjątkiem są obligacje tzw. wieczyste, które nie podlegają wykupowi. Z chwilą wykupu obligacje podlegają umorzeniu. Jeżeli emitent jest w zwole z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z obligacji, obligacje podlegają, na żądanie obligatariusza, natychmiastowemu wykupowi w części, w jakiej przewidują świadczenie pieniężne. Obligacja może uprawniać do świadczeń niepieniężnych: w takim przypadku muszą być określone zasady przeliczania wartości świadczenia niepieniężnego na świadczenie pieniężne. Wierzytelności z tytułu wykupu obligacji mogą być zaliczone na poczet ceny nabycia obligacji nowej emisji obligacji. Obligacje mogą być wykupione przez emitenta przed terminem wymagalności, jeżeli zostało to określone. Szczegółowe informacje na temat danej obligacji zawarte są w warunkach emisji. Za zobowiązania wynikające z obligacji emitent odpowiada całym swoim majątkiem. Roszczenia wynikające z obligacji, w tym roszczenia o świadczenia okresowe, mogą się przedawniać (podlegające prawu polskiemu przedawniają się z upływem 10 lat).

Obligacje emitują: rządy (tzw. obligacje skarbowe), jednostki samorządowe (tzw. obligacje municypalne), przedsiębiorstwa (tzw. obligacje korporacyjne) i inne podmioty do tego uprawnione np. banki centralne, instytucje finansowe. Obligacje skarbowe charakteryzują się bardzo wysoką płynnością i są uznawane za najmniej ryzykowne spośród emitowanych przez podmioty z danego kraju. Obligacje skarbowe poszczególnych krajów różnią się poziomem ryzyka. Obligacje municypalne charakteryzują się mniejszą płynnością oraz większym ryzykiem niż obligacje skarbowe danego kraju. Obligacje korporacyjne charakteryzują się bardzo zróżnicowanym ryzykiem: uznaje się, że jest to grupa obligacji o najwyższym ryzyku spośród emitowanych w danym kraju.

W przypadku polskich obligacji skarbowych, potwierdzają one udzielenie przez nabywcę pożyczki ich emitentowi, czyli Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Finansów. Skarb Państwa występujący w roli dłużnika jest jednocześnie gwarantem wykupu obligacji od nabywców i wypłacenia należnych odsetek.

W zależności od kraju, w którym obligacje zostały wyemitowane (jurysdykcji), mogą występować istotne różnice w prawach obligatariuszy, konstrukcjach i sposobach zaspokajania wierzytelności głównej i wierzytelności dodatkowych oraz w spektrum podmiotów uprawnionych do emisji.

Ze względu na sposób wyliczania odsetek, obligacje mogą mieć następujące typy kuponu: kupon zerowy (obligacje zerokuponowe, najczęściej emitowane z dyskontem do wartości nominalnej), kupon stałoodsetkowy; kupon zmiennoodsetkowy powiązany z odniesieniem do określonej stopy procentowej (np. WIBOR, LIBOR, EURIBOR), kupon indeksowany wskaźnikiem inflacji.

Obligacje mogą być nominowane w różnych walutach. Obligacje emitowane w innej walucie niż waluta kraju siedziby emitenta nazywane są euroobligacjami. Walutą takiej obligacji może być dowolna waluta, przy czym najczęściej jest to jedna z głównych walut rezerwowych: USD, EUR, JPY, GBP. Obligacje nominowane w innych niż PLN walutach niosą ryzyko walutowe oraz ryzyko podatkowe.

Ze względu na cechy obligacji, dostępność informacji o sytuacji emitenta, z punktu widzenia inwestowania w Polsce, obligacje można podzielić na:

- obligacje proste, za które można uznać polskie obligacje skarbowe, polskie obligacje niepodporządkowane i niezawierające żadnych opcji (np. wcześniejszego wykupu, zamiany, wymiany itp...), które mają prostą arytmetyczną formułę określającą wysokość kuponu,
- obligacje złożone – pozostałe obligacje.

Ze względu na cechy obligacji, można wyróżnić:

- obligacje wieczyste – obligacje niepodlegające wykupowi, uprawniające obligatariusza do otrzymywania odsetek przez czas nieoznaczony. Obligacje wieczyste stają się wymagalne w przypadku: ogłoszenia upadłości albo otwarcia likwidacji emitenta, zwłoki emitenta w wypłacie wynikających z obligacji świadczeń pieniężnych przysługujących obligatariuszom oraz w innych przypadkach określonych w warunkach emisji. Emitent obligacji wieczystych może zastrzec prawo ich wykupu;
- obligacje zamienne – obligacje uprawniające obligatariusza do objęcia akcji wyemitowanych w przyszłości przez emitenta obligacji w zamian za te obligacje;
- obligacje z prawem pierwszeństwa – obligacje uprawniające obligatariusza – oprócz innych świadczeń – do objęcia akcji wyemitowanych w przyszłości przez emitenta obligacji w zamian za te obligacje, przed akcjonariuszami emitenta;
- obligacje partycypacyjne – obligacje, które przyznają obligatariuszom prawo do udziału w zyskach emitenta;
- obligacje przychodowe – obligacje uprawniające obligatariusza do zaspokojenia roszczeń z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami emitenta, z całości albo części przychodów lub z całości albo części majątku przedsięwzięć, które zostały sfinansowane w całości albo części ze środków uzyskanych z emisji obligacji, lub z całości albo części przychodów z innych przedsięwzięć określonych przez emitenta;

- obligacje zabezpieczone – emitent może ustanowić zabezpieczenie wierzytelności wynikających z obligacji. Za zobowiązania z nich wynikające emitent odpowiada nie tylko całym swoim majątkiem, ale dodatkowo jest ustanowione zabezpieczenie obligacji na wybranych aktywach. Najczęściej zabezpieczeniem jest hipoteka lub zastaw rejestrowy, ale mogą być to również inne rodzaje zabezpieczeń na podstawie umowy z administratorem zabezpieczeń;
- obligacje gwarantowane – obligacje, z których wierzytelności są gwarantowane przez podmiot inny niż emitent, np. instytucję finansową, spółkę powiązaną, akcjonariusza, rząd (w Polsce Skarb Państwa);
- obligacje podporządkowane – (*junior bonds*) obligacje, najczęściej niezabezpieczone, co do których emitent postanowił w warunkach emisji, że w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta wierzytelności wynikające z emitowanych przez niego niezabezpieczonych obligacji będą zaspokojone dopiero po zaspokojeniu wszystkich innych wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec tego emitenta, jednak przed wierzytelnościami z akcji emitenta;
- obligacje wymienne – obligacje, które mogą zostać wymienione na akcje zwykłe spółki innej niż emitent. Często obligacje wymienne są emitowane w ramach grup kapitałowych, np. emitentem jest spółka zależna, a obligacje uprawniają do wymiany na akcje spółki-matki. Zdarzają się jednak emisje obligacji wymiennych uprawniających do wymiany na akcje zwykłe kilku spółek, które nie są związane z emitentem;
- obligacje zamienne odwrotne – odwrotne obligacje zamienne – obligacje najczęściej podporządkowane, w których prawo wyboru sposobu zaspokojenia wierzytelności z obligacji przysługuje nie obligatariuszowi, a emitentowi obligacji. W określonych okolicznościach emitent może dokonać konwersji obligacji wraz z innymi wierzytelnościami wynikającymi z obligacji (najczęściej odsetki) na emitowane przez siebie akcje;
- obligacje warunkowo zamienne – (ang. *Contingent Convertibles – CoCo*) obligacje, najczęściej podporządkowane, podlegające automatycznej konwersji na kapitał własny. W przypadku wystąpienia zdarzenia inicjującego, np. gdy wskaźnik kapitałowy emitenta (najczęściej banku) spada poniżej określonego poziomu, mogą podlegać automatycznej konwersji na akcje emitenta. Obligacje warunkowo zamienne mogą również zwiierać opcję zmniejszenia nominału (bez wynagrodzenia) zamiast konwersji na akcje lub obie możliwości występują jednocześnie. Obligacje warunkowo zamienne mogą również zwiierać opcje odroczenia albo zawieszenia płatności odsetek w zależności od decyzji emitenta lub od wystąpienia określonych okoliczności.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny obligacji zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora obligacji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny obligacji zmniejszają, wartość posiadanych przez inwestora obligacji maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w obligacje związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.

Z inwestowaniem w obligacje związane jest również:

- ryzyko stopy procentowej – wrażliwość ceny rynkowej obligacji na zmiany stóp procentowych. Wzrost stóp procentowych powoduje spadek cen obligacji o stałym oprocentowaniu i obligacji dyskontowych. Ponadto ze zmiennym poziomem rynkowych stóp procentowych, zmienia się realny dochód inwestora, w odniesieniu do możliwego do osiągnięcia z instrumentów o takim samym ryzyku (innych obligacji, ale kupowanych po zmianie poziomu stóp procentowych),
- ryzyko zmienności – czynniki wpływające na zmiany cen obligacji emitenta z reguły są podobne do czynników wpływających na zmianę akcji, z tą różnicą, że przeważnie obligatariusze mają pierwszeństwo w dochodzeniu prawa do majątku spółki, co przekłada się na mniejszą zmienność obligacji niż akcji wybranej spółki,
- ryzyko kredytowe – związane z niedotrzymaniem przez emitenta warunków emisji,
- ryzyko niewypłacalności emitenta – przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w skrajnie pesymistycznym scenariuszu może oznaczać upadłość emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu – może wystąpić w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko reinwestycji – brak możliwości reinwestowania przychodów odsetkowych według oczekiwanej stopy zwrotu,

- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta – występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć, jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie do wykupu. Istnieje bowiem ryzyko, że w przypadku spadku rynkowych stóp procentowych emitent wykona opcję wcześniejszego wykupu narażając inwestora na ryzyko reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach.

HIPOTECZNE LISTY ZASTAWNE

Charakterystyka

Hipoteczny list zastawny jest instrumentem finansowym, którego podstawę emisji stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami. Najczęściej hipoteczny list zastawny jest emitowany w serii (prawa majątkowe są podzielone na określoną liczbę równych jednostek). Hipoteczne listy zastawne w Polsce emitują banki hipoteczne. W hipotecznym liście zastawnym bank hipoteczny zobowiązuje się wobec posiadacza listu do spełnienia określonych świadczeń pieniężnych. Świadczenia pieniężne polegają na wypłacie odsetek i wykupie hipotecznych listów zastawnych w sposób i w terminach określonych w warunkach emisji. Hipoteczny list zastawny jest instrumentem finansowym bardzo zbliżonym do obligacji. Różnice polegają między innymi na tym, że w Polsce roszczenia z listu nie przedawniają się z upływem 10 lat, a posiadaczowi listu nie przysługuje prawo wcześniejszego przedstawienia go do wykupu, nawet jeżeli emitent jest w zwłoce z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z listu. W przypadku gdy termin wykupu listu zastawnego jest dłuższy niż 5 lat od dnia emisji, bank hipoteczny, w pewnych okolicznościach, może dokonać umorzenia listów zastawnych przed terminem wykupu, jednak nie wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia emisji, o ile w warunkach emisji wyraźnie zastrzeżono taką możliwość.

W zależności od kraju, w którym hipoteczne listy zastawne zostały wyemitowane (jurysdykcji), mogą występować istotne różnice w prawach posiadacza listu, konstrukcjach i sposobach zaspokajania wierzytelności głównej i wierzytelności dodatkowych oraz w spektrum podmiotów uprawnionych do emisji.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny hipotecznych listów zastawnych zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora hipotecznych listów zastawnych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny hipotecznych listów zastawnych zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora hipotecznych listów zastawnych maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w hipoteczne listy zastawne związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do obligacji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko niewypłacalności emitenta,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu,
- ryzyko reinwestycji,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta.

KONTRAKTY TERMINOWE

Charakterystyka

Kontrakt terminowy jest instrumentem finansowym, zobowiązującym obydwie strony do zawarcia w przyszłości transakcji na warunkach określonych w kontrakcie. Wystawiający kontrakt terminowy zajmuje krótką pozycję

(sprzedaje kontrakt) i zobowiązuje się do dostarczenia przedmiotu kontraktu terminowego w dniu wygaśnięcia kontraktu terminowego. Nabywca kontraktu terminowego zajmuje natomiast pozycję dłużą, zobowiązując się przy tym do zapłacenia ustalonej ceny, po dostarczeniu przedmiotu kontraktu terminowego. W praktyce, większość kontraktów terminowych znajdujących się w obrocie rozliczana jest pieniężnie, czyli bez fizycznej dostawy instrumentu bazowego. Obrót kontraktami terminowymi dokonywany jest w tzw. seriach, a ostatnim dniem obrotu każdą serią jest określony dzień podawany w warunkach obrotu. Kurs kontraktu terminowego podawany jest w punktach (np. w przypadku kontraktów terminowych na indeksy), w walucie (np. w przypadku kontraktów terminowych na akcje i waluty), w punktach procentowych (np. w przypadku kontraktów na obligacje oraz stopę WIBOR) a cenę ustala się mnożąc kurs przez mnożnik określony w warunkach obrotu, którego wartość różni się w zależności od tego, na jaki instrument bazowy kontrakt terminowy opiewa.

Z zajęciem pozycji (kupnem lub sprzedażą kontraktu terminowego) wiąże się konieczność wniesienia zabezpieczenia wstępnego oraz utrzymywania zabezpieczenia właściwego, którego wysokość ustala DM w oparciu o parametry ryzyka inwestycyjnego określone przez właściwą izbę rozliczeniową. Zabezpieczenie stanowi część wartości transakcji, co umożliwi zajęcie pozycji przy zaangażowaniu relatywnie małej kwoty (dźwignia finansowa).

Funkcjonowanie

Kurs kontraktu terminowego jest zależny od ceny lub wartości instrumentu bazowego. Generalnie, kiedy cena lub wartość instrumentu bazowego rośnie, kurs kontraktu terminowego rośnie, natomiast kiedy cena lub wartość instrumentu bazowego zmniejsza się, kurs kontraktu terminowego również zmniejsza się. W przypadku posiadacza pozycji długiej, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego zmniejsza się, wartość inwestycji maleje. Odmiennie jest w przypadku posiadacza pozycji krótkiej: w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego zmniejsza się, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs kontraktu terminowego rośnie, wartość inwestycji maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na efekt dźwigni finansowej, zmiany ceny lub wartości instrumentu bazowego i kursu kontraktów nie są związane zależnością prostą, lecz są zwielokrotniane.

Ryzyka

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu.

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów pochodnych, w tym kontraktów terminowych, może być zdecydowanie wyższa niż zmienność instrumentu bazowego,
- ryzyko instrumentu bazowego – wynika z ryzyk dotyczących instrumentu finansowego, którego kwotowania stanowią podstawę wyceny lub rozliczenia kontraktu terminowego,
- ryzyko bazy – oznacza, że cena instrumentu pochodnego może odbiegać od wartości teoretycznej wynikającej z wyceny instrumentu bazowego,
- ryzyko dywidendy – w przypadku instrumentu finansowego opartego o notowania akcji lub indeksów cenowych płatności dywidendowe komponentów indeksu wpływają ujemnie na wycenę instrumentu bazowego, a w konsekwencji kontraktu terminowego na dany indeks. W przypadku zmiany oczekiwań względem płatności dywidendy, kurs kontraktu terminowego może ulec istotnej zmianie,
- ryzyko dźwigni finansowej – do zawarcia transakcji wystarcza ułamek wartości rzeczywistej transakcji pobranej jako zabezpieczenie, co tworzy efekt dźwigni finansowej. W przypadku niekorzystnej zmiany kursu instrumentu finansowego istnieje ryzyko poniesienia przez inwestora straty istotnie przekraczającej wartość pierwotnie zainwestowanej w transakcję kwoty (wniesionego zabezpieczenia),
- ryzyko rolowania, czyli konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu takiego samego rodzaju jak posiadany w związku z bliskim terminem wygaśnięcia posiadanego kontraktu terminowego. Jeżeli horyzont inwestycyjny, cel inwestycyjny lub powiązanie otwartej pozycji kontraktowej z innymi inwestycjami Klienta wymaga posiadania pozycji dłuższej niż do momentu wygaśnięcia (i rozliczenia posiadanego aktualnie kontraktu terminowego) zachodzi konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu terminowego, który wygasa później. W efekcie może nastąpić konieczność zajęcia pozycji po cenie mniej korzystnej niż cena rozliczenia, lub cena rynkowa kontraktu terminowego, który ma wygasnąć, co zwiększałoby koszt nabycia i utrzymywania danej pozycji,
- ryzyko niezpełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez DM – wiąże się w konsekwencji z zamknięciem pozycji w trybie interwencji DM oraz – w przypadku zrealizowania straty – z pobraniem dodatkowych środków na jej pokrycie,
- w przypadku usługi *intraday* - dodatkowo występuje ryzyko konieczności zamknięcia pozycji w dniu jej otwarcia, co może nastąpić w niesprzyjających warunkach rynkowych.

OPCJE

Charakterystyka

Opcje to pochodne instrumenty finansowe, których wartość zależy od instrumentów bazowych, skutkujące prawem dla posiadacza opcji do zakupu (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) określonego instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania opcji. Drugą stroną transakcji (sprzedającym) jest tzw. wystawca opcji. Wystawca opcji kupna ma obowiązek sprzedać, a wystawca opcji sprzedaży ma obowiązek kupić określony instrument bazowy, po określonej cenie, w określonym czasie. Z jednej strony jest zatem prawo, a z drugiej – zobowiązanie; różne są zatem profile zysku i ryzyka wystawcy oraz posiadacza opcji. Innymi słowy: opcje charakteryzują się niesymetrycznością profili zysku i ryzyka. Dokonując transakcji na opcjach inwestor nie przenosi praw majątkowych do instrumentów bazowych. Kupno opcji, której instrumentem bazowym jest inny instrument finansowy (np. akcje lub waluta), nie jest równoważny zawarciu analogicznej transakcji, której przedmiotem byłby ten instrument bazowy (np. kupno akcji).

Wystawienie opcji wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia, którego wysokość określa właściwa izba rozliczeniowa. Z kolei kupno opcji wymusza konieczność zapłacenia premii sprzedającemu. W przypadku opcji notowanych na GPW, premia stanowi równowartość kursu transakcyjnego pomnożonego przez mnożnik określony w warunkach obrotu. Wartość mnożnika różni się w zależności od typu instrumentu bazowego.

Wartość opcji nie zależy jedynie od wartości instrumentu bazowego, ale także od takich czynników jak:

- kurs wykonania,
- termin do wygaśnięcia,
- wysokość stopy procentowej dla aktywów uznawanych za pozbawione ryzyka,
- wysokość dywidendy (o ile jest wypłacana) z instrumentu bazowego,
- zmienność instrumentu bazowego.

Inwestor wystawiający opcję narażony jest na utratę kwoty przewyższającej wartość depozytu w przypadku niekorzystnej zmiany ceny opcji.

Funkcjonowanie

Cena opcji jest zależna od ceny lub wartości instrumentu bazowego, ale również od czynników wymienionych wyżej. Wzrost ceny / wartości instrumentu bazowego generalnie wpływa pozytywnie na cenę opcji kupna i negatywnie na cenę opcji sprzedaży. Spadek ceny / wartości instrumentu bazowego generalnie wpływa pozytywnie na cenę opcji sprzedaży i negatywnie na cenę opcji kupna. W przypadku posiadacza opcji, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji zmniejsza się, wartość inwestycji maleje. Odmiennie jest w przypadku wystawcy opcji: w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji maleje, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena opcji rośnie, wartość inwestycji maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na konstrukcję opcji zmiany ceny lub wartości instrumentu bazowego i cen opcji nie są związane zależnością prostą, są uwarunkowane typem opcji (kupna, sprzedaży) oraz pozostałymi opisanymi wyżej czynnikami.

Ryzyka

Z inwestowaniem w opcje związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko dźwigni finansowej,
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko dywidendy,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko niezuzupełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez DM.

Z inwestowaniem w opcje związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego – wynika z ryzyk dotyczących instrumentu finansowego, którego kwotowania stanowią podstawę wyceny lub rozliczenia opcji,
- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów pochodnych, w tym opcji, może być zdecydowanie wyższa niż zmienność instrumentu bazowego,
- ryzyko nieograniczonej straty – w przypadku wystawienia opcji występuje zagrożenie, że strata może być nieograniczona,
- ryzyko upływu czasu – cena opcji jest uzależniona od czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia opcji. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia opcji może powodować spadek wartości opcji nawet przy niezmiennym poziomie ceny instrumentu bazowego. Upływ czasu działa więc na niekorzyść nabywców opcji kupna i nabywców opcji sprzedaży.

WARRANTY

Charakterystyka

Warrant jest to instrument finansowy dający uprawnienie do objęcia akcji spółki, które zostaną wyemitowane w przyszłości. Wyróżnia się warranty subskrypcyjne i warranty opcyjne.

Warrant subskrypcyjny to instrument finansowy uprawniający posiadacza do objęcia akcji nowej emisji spółki w określonym terminie po ustalonej cenie. Pod względem konstrukcji warrant subskrypcyjny przypomina prawo poboru: różnica polega na tym, że prawo poboru pierwotnie przysługuje wyłącznie osobom już posiadającym akcje spółki, natomiast warrant może zostać objęty przez dowolny podmiot. Spółka w celu podwyższenia kapitału może wyemitować warranty subskrypcyjne, które uprawniają ich nabywcę do zapisu lub objęcia akcji tej spółki. Stroną zajmującą pozycję krótką jest tu zawsze spółka, która zapewnia wykonanie warrantu. Warranty subskrypcyjne mogą być emitowane również bezpłatnie np. jako element premii wynagradzania członków organów lub pracowników spółki. Podstawowe pojęcia definiujące warranty subskrypcyjne określa uchwała Walnego Zgromadzenia dotycząca emisji warrantów. Mechanizm dźwigni finansowej wbudowany w konstrukcję warrantu nie powoduje podwyższonego ryzyka dla nabywcy warrantu. Maksymalna strata z tytułu nabycia warrantu jest równa kwocie przeznaczony na nabycie warrantów. Warranty subskrypcyjne należą do grupy instrumentów o dużej zmienności notowań i ograniczonej płynności.

Warrant opcyjny to instrument finansowy, który zobowiązuje emitenta do wypłacenia właścicielowi warrantu kwoty rozliczenia lub sprzedaży instrumentu bazowego po ustalonej cenie. W przeciwieństwie do warrantów subskrypcyjnych, które mogą być emitowane przez podmioty wyłącznie na własne akcje przyszłej emisji, warranty opcyjne mogą być emitowane przez instytucje finansowe (np. banki, domy maklerskie) na akcje innych spółek znajdujących się już w obrocie. Cena warrantu zależy od ceny bieżącej i ceny emisyjnej instrumentu bazowego, na który został on wyemitowany. W terminie wykonania następuje rozliczenie pieniężne, które stanowi różnicę pomiędzy ceną rynkową akcji będącej instrumentem bazowym kontraktu a ceną wykonania warrantu. Wyróżnia się dwa rodzaje warrantów: warrant kupna i warrant sprzedaży. Warrant kupna daje prawo jego nabywcy do rozliczenia pieniężnego w przypadku, gdy cena instrumentu bazowego w dniu wygaśnięcia będzie wyższa od ceny wykonania warrantu. W przeciwnym wypadku warrant wygasa, a emitent zachowuje wpłaconą przez Inwestora premię. Warrant sprzedaży daje prawo nabywcy do odpowiedniego rozliczenia pieniężnego w przypadku, gdy cena wykonania warrantu jest wyższa od ceny instrumentu bazowego w dniu wygaśnięcia. Wyróżnia się warranty typu europejskiego, które umożliwiają realizację prawa inwestora w określonym z góry momencie czasu, oraz typu amerykańskiego, które umożliwiają realizację prawa inwestora w całym okresie życia instrumentu. Mechanizm dźwigni finansowej wbudowany w konstrukcję warrantu nie powoduje podwyższonego ryzyka dla nabywcy warrantu. Maksymalna strata z tytułu nabycia warrantu jest równa kwocie przeznaczony na zakup warrantów. Posiadanie warrantu kupna w przypadku rozliczenia przez dostawę powoduje dodatkowe zobowiązanie z tytułu nabycia instrumentu bazowego. Warranty opcyjne należą do grupy instrumentów o dużej zmienności notowań i ograniczonej płynności.

Funkcjonowanie

Cena warrantu subskrypcyjnego i opcyjnego kupna notowanego na rynku wtórnym (np. GPW) jest zależna od cen akcji emitenta, którego warranty dotyczą. Kiedy ceny akcji rosną, ceny tych warrantów najczęściej również rosną, kiedy ceny akcji zniżkują, ceny warrantów najczęściej również zniżkują. Odmiennie jest w przypadku warrantu opcyjnego sprzedaży: kiedy ceny akcji rosną, ceny tych warrantów najczęściej spadają, natomiast kiedy ceny akcji zniżkują, ceny warrantów najczęściej rosną. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny warrantów zwiększają, wartość posiadanych przez inwestora warrantów rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny warrantów zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora warrantów maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w warranty związane są ryzyka opisane wcześniej w odniesieniu do opcji z perspektywy Klienta zajmującego pozycję długą, również w zakresie zmienności.

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko dywidendy,
- ryzyko walutowe.

Z inwestowaniem w warranty związane jest również:

- ryzyko zmienności cen rynkowych akcji spółki, na akcje której został wyemitowany warrant, ryzyko zmienność zwiększa się, jeżeli warrant opiewa na więcej niż jedną akcję i zmniejsza się jeżeli opiewa na ułamkową liczbę akcji (do nabycia jednej akcji wymagane jest kilka warrantów),

- ryzyko ceny wykonania – gdy w terminie wykonania warrantu cena wykonania warrantu kupna może być wyższa od ceny instrumentu bazowego lub cena wykonania warrantu sprzedaży może być niższa do ceny wykonania warrantu,
- ryzyko ceny emisyjnej akcji – gdy w terminie wykonania warrantu cena emisyjna jest wyższa od ceny akcji na rynku,
- ryzyko dodatkowych zobowiązań - nabycie warrantu wiąże się z dodatkowym zobowiązaniem wniesienia zapłaty za obejmowane akcje w przypadku gdy inwestor podejmie decyzję o wykonaniu warrantu.

JEDNOSTKI INDEKSOWE

Charakterystyka

Jednostki indeksowe to instrumenty finansowe, których cena odzwierciedla zmiany wartości danego indeksu. Jednostki indeksowe pozwalają na inwestycję równoważną nabyciu lub zbyciu wszystkich komponentów danego indeksu bez konieczności nabycia lub zbycia poszczególnych akcji wchodzących w jego skład.

Jednostki indeksowe w swojej konstrukcji są zbliżone do kontraktów terminowych na indeksy. Do podstawowych różnic pomiędzy powyżej wymienionymi instrumentami finansowymi można zaliczyć:

- niższy mnożnik stosowany w jednostkach indeksowych od mnożnika stosowanego w kontraktach terminowych na indeksy,
- strona zajmująca pozycję długą musi opłacić całą wartość jednostki, a nie jedynie wnieść zabezpieczenie,
- termin wykonania jednostek indeksowych jest zdecydowanie dłuższy od terminu wykonania kontraktów terminowych (nawet kilkanaście lat, zamiast np. kilku miesięcy),
- strona zajmująca pozycję długą ma prawo wyboru formy zamknięcia pozycji przed datą wygaśnięcia: sprzedaż jednostki indeksowej bądź jej wykonanie,
- strona zajmująca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki indeksowej.

Funkcjonowanie

Kurs jednostki indeksowej jest zależny od wartości indeksu bazowego. Wzrost wartości indeksu bazowego powoduje wzrost ceny jednostki indeksowej. Spadek wartości indeksu bazowego powoduje spadek ceny jednostki indeksowej. W przypadku posiadacza jednostki indeksowej, w pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs jednostki indeksowej rośnie, wartość inwestycji rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy kurs jednostki indeksowej zmniejsza się, wartość inwestycji maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane są wszystkie ryzyka odnoszące się do kontraktów terminowych.

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane jest również:

- ryzyko zmienności - zmienność jednostek indeksowych jest bardzo zbliżona do zmienności instrumentu bazowego,
- ryzyko przymusowego wykonania – strona zajmująca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki indeksowej w niesprzyjającym dla niej momencie,
- ryzyko ceny rozliczeniowej – strona zajmująca pozycję długą, chcąc wykonać posiadaną jednostkę indeksową, musi złożyć deklarację wykonania po nieznanym sobie cenie rozliczeniowej (kurs rozliczeniowy ustalany następnego dnia).

ETP – EXCHANGE TRADED PRODUCTS (ETF, ETN, ETC)

Charakterystyka

Exchange Traded Products (ETP) są to instrumenty finansowe, będące przedmiotem obrotu zorganizowanego, których cena co do zasady powiązana jest z wartością bazowego instrumentu finansowego. Instrumentem bazowym mogą być między innymi:

- indeksy,
- surowce,
- produkty rolne,
- metale,
- portfele akcji,
- waluty,
- instrumenty dłużne,
- stopy procentowe.

Ze względu na charakter ETP wyróżniamy dwie główne grupy:

- ETF - Exchange Traded Funds: tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, które notowane są na rynku wtórnym, często na rynku regulowanym.
- ETN - Exchange Traded Notes (nazywane również produktami strukturyzowanymi): to instrumenty finansowe, które są niezabezpieczonym zobowiązaniem dłużnym emitenta, często banku, które notowane są na rynku wtórnym, często regulowanym.

Wyróżnia się również odmianę instrumentów ETN w postaci ETC - Exchange Traded Commodity (pol. surowce, towary, metale) lub Exchange Traded Currency (pol. waluty). ETC mogą budować portfel poprzez fizyczny zakup aktywów, instrumentów finansowych bazowych, jak też posługiwać się kontraktami terminowymi, opcjami, lub ogólnie instrumentami pochodnymi.

ETF – Exchange Traded Funds

ETF mogą opierać się na wszystkich wskazanych powyżej instrumentach bazowych. Ze względu na szczególne ryzyka z nimi związane, wyróżnić należy:

- instrumenty oparte o indeksy – w tym przypadku istotną rolę pełni ryzyko niedopasowania stóp zwrotu, ryzyko informacyjne oraz ryzyko koncentracji (w przypadku wąskich segmentów rynku),
- instrumenty lewarowane – w tym przypadku zmiany ceny ETF są wielokrotnością zmiany ceny instrumentu bazowego, a zatem istotną rolę pełni ryzyko wbudowanej dźwigni finansowej,
- instrumenty odwrotne – instrumenty te pozwalają inwestorowi na zarabianie na spadkach ceny instrumentu bazowego,
- instrumenty powiązane ze zmiennością instrumentów bazowych – w tym przypadku należy zwrócić uwagę na ryzyko polityki inwestycyjnej, ryzyko niedopasowania stóp zwrotu, oraz ryzyko zmienności,
- Instrumenty spełniające kryteria ustanowione w regulacjach UE z zakresu UCITS („Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe”). Z regulacji tych wynika wymagany stopień dywersyfikacji instrumentów w portfelu funduszu, ograniczenia dotyczące wykorzystywania instrumentów pochodnych, konieczność przechowywania papierów wartościowych przez niezależnego powiernika oraz publikacji wymaganych dokumentów takich jak prospekt, kluczowe informacje dla inwestorów oraz roczne i półroczne sprawozdania z działalności. Fundusze spełniające kryteria UCITS są zatem mniej ryzykowne niż fundusze ich nie spełniające.

Funkcjonowanie

Ze względu na praktycznie nieograniczony zbiór możliwych konstrukcji ETF, nie jest możliwe ogólne opisanie funkcjonowania tego typu instrumentów. Klient, każdorazowo przed podjęciem decyzji inwestycyjnych dotyczących danego ETF, powinien zapoznać się z funkcjonowaniem ETF opisanym w prospekcie emisyjnym, kluczowych informacjach dla inwestorów lub równoważnym dokumencie udostępnianym przez emitenta lub organizatora rynku, na którym są notowane tytuły uczestnictwa ETF.

ETN – Exchange Traded Notes

W przypadku instrumentów typu ETN kluczową rolę pełni ryzyko emitenta oraz ryzyko braku zabezpieczenia. Ponadto, ryzyko płynności dla instrumentów ETN jest wyższe niż dla instrumentów ETF. Biorąc pod uwagę fakt, że emitent ma wyłączną kontrolę nad emisjami i umorzeniami, znaczące jest również ryzyko zawieszenia emisji ETP przez emitenta, ryzyko zawieszenia obliczeń wartości aktywów netto przez emitenta oraz ryzyko rozwiązania ETP przez emitenta. W przypadku instrumentów lewarowanych oraz odwrotnych należy wziąć pod uwagę ryzyko okresu inwestycji.

Instrumenty typu ETN nie spełniają kryteriów UCITS, jednak mogą być przedmiotem inwestycji przez podmioty spełniające kryteria UCITS.

Wśród instrumentów typu ETN wyróżnić można:

- bankowe papiery wartościowe,
- certyfikaty indeksowe (trackery),
- certyfikaty bonusowe,
- certyfikaty dyskontowe,
- certyfikaty faktor,
- certyfikaty turbo typu knock-out,
- certyfikaty odwrotnie zamienne.

Bankowe papiery wartościowe to instrumenty finansowe emitowane przez banki. Bankowe papiery wartościowe mają wartość nominalną. Bank emitujący bankowe papiery wartościowe określa oprocentowanie oraz zobowiązuje się do wypłaty określonych kwot w określonych terminach właścicielowi. Wysokość wypłat może być uzależniona od

określonego wskaźnika rynkowego nazywanego indeksem bazowym (np. kursu akcji lub koszyka akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut, cen surowców) i jest kalkulowana według ściśle określonego wzoru. Bankowe papiery wartościowe nie są objęte systemem gwarantowania depozytów. Nabywając bankowe papiery wartościowe inwestor nie nabywa praw majątkowych do powiązanych instrumentów bazowych, których ceny służą do wyliczenia wysokości wypłat (np. akcji, koszyka akcji, portfeli indeksów giełdowych, walut, surowców, itp.). Nabywający bankowe papiery wartościowe ma możliwość otrzymania wypłat przewyższających ich wartość nominalną, wraz z odsetkami premiovymi w przypadku realizacji korzystnego scenariusza przez instrument bazowy, czyli może otrzymać premię wynikającą ze zmian dotyczących instrumentu bazowego i sposobu kalkulacji wysokości wypłat. Wśród najważniejszych elementów determinujących wysokość wypłaty dla inwestora wyróżnić należy: pełną ochronę kapitału lub jej brak, wypłatę odsetek gwarantowanych, współczynnik partycypacji, maksymalną wysokość odsetek premiovych, poziomy bariery, częstotliwość naliczania kuponu, formułę autocall lub jej brak oraz odwrotną zmienną lub jej brak.

- bankowe papiery wartościowe z pełną ochroną zainwestowanego kapitału gwarantują wypłaty równe wartości nominalnej niezależnie od zachowania indeksu bazowego na koniec przyjętego okresu inwestycji. Gwarancja pełnej ochrony kapitału zwykle nie dotyczy sytuacji, w której inwestor rezygnuje z inwestycji przed terminem wykupu, o ile bank dopuścił możliwość żądania wcześniejszego wykupu.
- bankowe papiery wartościowe bez gwarancji pełnej ochrony kapitału zapewniają wypłaty równe jedynie części wartości nominalnej instrumentu, na koniec okresu inwestycji. W przypadku zrealizowania niekorzystnego scenariusza zachowania instrumentu bazowego inwestor otrzyma wypłatę poniżej wartości nominalnej bankowego papieru wartościowego z dnia ich zakupu. Taki scenariusz oznacza utratę przynajmniej części zainwestowanego kapitału. Zakończenie inwestycji przed planowanym terminem również może oznaczać utratę części zainwestowanego kapitału, chyba że warunki rynkowe pozwolą uzyskać z odsprzedaży bankowego papieru wartościowego cenę przewyższającą jego wartość nominalną z dnia zakupu.
- w przypadku bankowych papierów wartościowych emitowanych na prawie polskim, niezależnie od poziomu ochrony zainwestowanego kapitału, Klient na koniec okresu inwestycji otrzyma oprocentowanie gwarantowane.
- współczynnik partycypacji informuje, w jakiej części zmiany ceny instrumentu bazowego uczestniczy inwestor. Współczynnik partycypacji określony jest w momencie emisji instrumentu. Im wyższy jest współczynnik partycypacji instrumentu, tym wyższy jest potencjalny zysk inwestora.
- maksymalna wysokość odsetek premiovych określona przed rozpoczęciem emisji bankowych papierów wartościowych. Wyznacza ona maksymalną stopę zwrotu, jaką inwestor może uzyskać w przypadku realizacji pozytywnego scenariusza rynkowego.
- poziomy bariery są to poziomy cen instrumentu bazowego, przy przekroczeniu których zmienia się formuła wypłaty odsetek premiovych. Bankowe papiery wartościowe mogą mieć jeden lub więcej poziomów bariery. Po dotknięciu lub przekroczeniu bariery mogą wystąpić następujące zdarzenia: kupon może być wypłacony w całości, inwestor może partycypować w stopach zwrotu instrumentu bazowego, lub też kupon może nie być wypłacony. Ponadto, jeśli do wyliczenia odsetek premiovych wykorzystywany jest więcej niż jeden odczyt ceny instrumentu bazowego, wybrane najwyższe, najniższe lub wszystkie stopy zwrotu z tych instrumentów mogą być ograniczone z góry, z dołu lub z góry i z dołu.
- częstotliwość naliczania kuponu jest określona przed rozpoczęciem emisji bankowych papierów wartościowych. Weryfikacja, czy cena instrumentu bazowego lub jej przekształcenie spełnia określone warunki może mieć miejsce na koniec trwania inwestycji lub z dowolną inną częstotliwością. Wypłata odsetek premiovych może być uzależniona od wartości inwestycji na koniec okresu inwestycji, wartości inwestycji na koniec poszczególnych okresów odsetkowych, czy też wartości inwestycji na zakończenie każdego dnia, w którym notowany jest instrument bazowy.
- bankowe papiery wartościowe z formułą autocall mogą zostać przez emitenta wykupione przed terminem zakończenia inwestycji. W przypadku, gdy w wybranym okresie spełniony zostanie określony warunek, instrument jest wykupowany, zaś inwestor otrzymuje odsetki premiove. Oznacza to, że czas trwania inwestycji może być znacząco krótszy niż zakładany.
- bankowe papiery wartościowe typu odwrotnie zamiennego pozwalają na otrzymanie kuponu odsetkowego na koniec inwestycji niezależnie od ceny instrumentu bazowego. Instrumenty te mają z góry ustaloną cenę wykonania oraz współczynnik konwersji, informujący jaka liczba instrumentów bazowych przypada na jeden bankowy papier wartościowy. W dniu wykupu instrumentu odwrotnie zamiennego, inwestor otrzymuje kupon odsetkowy, zaś wykup instrumentu następuje poprzez wypłatę jego wartości nominalnej lub poprzez fizyczną dostawę instrumentu bazowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się na poziomie lub powyżej ceny wykonania, inwestor otrzymuje wartość nominalną papieru wartościowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się poniżej ceny wykonania, wówczas następuje fizyczna dostawa instrumentu bazowego.

Certyfikaty indeksowe (trackery) to instrumenty finansowe odzwierciedlające zachowanie instrumentu bazowego po uwzględnieniu współczynnika subskrypcji, tj. ułamka instrumentu bazowego, który można otrzymać za jeden certyfikat). Instrumenty te powalają inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku wzrostu („tracker”) lub spadku („short tracker”) cen instrumentu bazowego.

Certyfikaty bonusowe to instrumenty finansowe zapewniające częściową gwarancję kapitału. Pozwalają one inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku pozostawiania cen instrumentu bazowego powyżej ustalonej bariery.

W przypadku, gdy cena instrumentu spadnie poniżej bariery lub wzrośnie powyżej maksymalnego pułapu („cap”), wartość certyfikatu naśladuje zmiany cen instrumentu bazowego.

Certyfikaty dyskontowe to instrumenty finansowe nabywane przez inwestorów z dyskontem, to jest po cenie niższej od ceny instrumentu bazowego. Zysk inwestora ograniczony jest do określonego maksymalnego pułapu („cap”). Jeśli cena instrumentu bazowego wzrośnie powyżej tego maksymalnego pułapu, wówczas inwestor otrzyma określoną premię, ale nie będzie uczestniczył w dalszych wzrostach cen instrumentu bazowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego spadnie poniżej jego wartości początkowej, ale pozostanie powyżej bariery, wówczas inwestor otrzyma część premii wynikającej z dyskonta, proporcjonalną do zmiany ceny instrumentu bazowego. W przypadku spadku ceny instrumentu bazowego poniżej bariery, inwestor ponosi straty.

Certyfikaty faktor to instrumenty finansowe umożliwiające kupno (certyfikaty faktor typu long) lub sprzedaż (certyfikaty faktor typu short) instrumentu bazowego. Certyfikaty faktor charakteryzują się stałym poziomem dźwigni finansowej oraz nie mają daty wygaśnięcia. Dienne zmiany cen certyfikatu faktor są równe procentowym zmianom ceny instrumentu bazowego pomnożonym przez określony mnożnik (faktor). Ponadto, certyfikaty faktor mają wbudowany mechanizm obronny wartości inwestycji – w przypadku zmiany ceny instrumentu bazowego przekraczającego określony poziom, następuje zaprzestanie dalszego naliczania strat oraz ustalenie nowego poziomu odniesienia dla zmiany ceny instrumentu bazowego. Pozwala to na zabezpieczenie przed stratą przewyższającą zainwestowany kapitał. Ponadto, ceny certyfikatów faktor podlegają codziennym dostosowaniom ze względu na koszt finansowania inwestycji ponad wartość certyfikatu, co stanowi dodatkowy zysk dla posiadaczy certyfikatów typu short oraz koszt dla posiadaczy certyfikatów typu long.

Certyfikaty turbo typu knock-out to instrumenty finansowe ze zmiennym poziomem dźwigni finansowej. Certyfikaty turbo typu knock-out pozwalają inwestorowi na osiągnięcie zysków w przypadku wzrostu (certyfikaty typu long) lub spadku (certyfikaty typu short) cen instrumentu bazowego. Ponadto, mechanizm knock-out pozwala zabezpieczyć inwestora przed stratami przewyższającymi zainwestowany kapitał. W przypadku certyfikatu typu long, jeżeli cena instrumentu bazowego dotknie bądź spadnie poniżej ustalonej bariery, certyfikat jest wykupowany przez emitenta po wartości końcowej określonej zgodnie z warunkami emisji certyfikatu. W przypadku certyfikatu typu short, jeżeli cena instrumentu bazowego dotknie lub wzrośnie powyżej ustalonej bariery, certyfikat jest wykupowany przez emitenta po wartości rezydualnej. Im poziom bariery jest bliższy ceny instrumentu bazowego, tym wyższa jest dźwignia finansowa certyfikatu. Poziom bariery oraz dźwignia finansowa certyfikatu turbo typu knock-out rośnie w czasie, co zwiększa wartość inwestycji w przypadku certyfikatów typu short oraz zmniejsza w przypadku certyfikatów typu long.

Certyfikaty odwrotnie zamienne to instrumenty finansowe pozwalające na otrzymanie kuponu odsetkowego na koniec inwestycji niezależnie od ceny instrumentu bazowego. Instrumenty te mają z góry ustaloną cenę wykonania oraz współczynnik konwersji, informujący jaką liczbę instrumentów bazowych przypada na jeden certyfikat. W dniu wykupu certyfikatu odwrotnie zamiennego, inwestor otrzymuje kupon odsetkowy, zaś wykup certyfikatu następuje poprzez wypłatę jego wartości nominalnej lub poprzez fizyczną dostawę instrumentu bazowego. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się na poziomie lub powyżej ceny wykonania, inwestor otrzymuje wartość nominalną certyfikatu. Jeżeli cena instrumentu bazowego w dniu ostatniej wyceny znajduje się poniżej ceny wykonania, wówczas następuje fizyczna dostawa instrumentu bazowego.

Funkcjonowanie

Ze względu na praktycznie nieograniczony zbiór możliwych konstrukcji ETN, nie jest możliwe ogólne opisanie funkcjonowania tego typu instrumentów. Klient, każdorazowo przed podjęciem decyzji inwestycyjnych dotyczących danego ETN, powinien zapoznać się z funkcjonowaniem ETN opisanym w prospekcie emisyjnym, kluczowych informacjach dla inwestorów lub równoważnym dokumencie udostępnianym przez emitenta lub organizatora rynku, na którym są notowane tytuły uczestnictwa ETN.

Ryzyka

Z inwestowaniem w ETP związane jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania.

Z inwestowaniem w ETP związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego – notowania ETP zależą od notowań instrumentów, których ceny są naśladowane. W sytuacji kiedy notowania instrumentu bazowego są zawieszane, obrót tytułami uczestnictwa ETP również może być wstrzymany,
- ryzyko zmienności – zmienność instrumentów naśladujących notowania innych instrumentów finansowych może być zbliżona do zmienności instrumentu bazowego, z wyjątkiem ETP stosujących dźwignię finansową,

- ryzyko polityki inwestycyjnej – sposób realizacji polityki inwestycyjnej ETP może nie być podany do publicznej wiadomości. Może ona polegać na inżynierii finansowej z zastosowaniem metod statystycznych zamiast bezpośredniej inwestycji w instrumenty bazowe,
- ryzyko informacyjne – składy portfeli ETP nie zawsze są aktualizowane na bieżąco lub mogą w ogóle nie być podawane do publicznej wiadomości,
- ryzyko koncentracji – instrumenty ETP mogą być oparte o bardzo wąskie segmenty rynku, co może prowadzić do wysokiego udziału aktywów danego ETP w tym, wąskim segmencie rynku instrumentów bazowych
- ryzyko niedopasowania stóp zwrotu – portfele ETP najczęściej nie zawierają adekwatnej pozycji w instrumentach bazowych, toteż zmiany wycen tytułów uczestnictwa mogą różnić się od zmiany cen instrumentów, które mają naśladować,
- ryzyko braku zabezpieczenia – ETP nie muszą posiadać pełnego zabezpieczenia w aktywach, których ceny są odzwierciedlane, toteż w sytuacji rozwiązania ETP, inwestor może nie odzyskać całości środków stanowiących równowartość posiadanych tytułów uczestnictwa,
- ryzyko dźwigni finansowej – niektóre ETP posługują się dźwignią finansową, co sprawia, że zyski i straty dla posiadacza tytułów uczestnictwa ETP mogą być kilkukrotnie większe niż zmiana ceny instrumentu bazowego,
- ryzyko okresu inwestycji – niektóre ETN, w szczególności lewarowane oraz odwrotne, są przeznaczone do krótkoterminowych inwestycji np. kilkudniowych. W dłuższym okresie stopa zwrotu tych produktów może znacząco odbiegać od deklarowanego mnożnika inwestycji i ceny instrumentu bazowego.
- ryzyko zawieszenia obliczeń przez emitenta - emitent może czasowo zawiesić obliczanie wartości aktywów netto tytułów uczestnictwa ETP,
- ryzyko zawieszenia emisji ETP przez emitenta – podaż ETP jest w pełni kontrolowana przez emitenta. Ma to niewielki wpływ na cenę w przypadku ETN. Ze względu na wysoki popyt na dany instrument, emitent może podjąć decyzję o zawieszeniu emisji ETN, co prowadzić może do wzrostu ceny tego instrumentu znacząco powyżej ceny wynikającej z cen instrumentu bazowego i formuły wyliczania wartości ETN. Po wznowieniu emisji, ceny ETN mogą powrócić do stanu początkowego, co może skutkować poniesieniem przez inwestora strat pomimo zgodnej z oczekiwaniami zmiany ceny instrumentu bazowego,
- ryzyko rozwiązania ETP przez emitenta - emitent może tego dokonać w każdym czasie,
- ryzyko niewypłacalności emitenta - przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w pesymistycznym scenariuszu może oznaczać niewypłacalność emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko połączenia lub podziału ETP - emitent może tego dokonać w każdym czasie,
- ryzyko czasowego zawieszenia obrotu tytułami uczestnictwa ETP,
- ryzyko szczególne - dotyczące danego ETP, wynikające z charakterystyki indeksu bazowego i formuły określającej kwotę rozliczenia, które są określone w dokumentacji ETP,
- ryzyko contango - w dotyczy ETC - występuje, kiedy cena instrumentów pochodnych na dany instrument bazowy w przyszłości jest wyższa od ceny bieżącej tego instrumentu. W takim przypadku wraz z upływem czasu posiadacz instrumentów pochodnych, w przypadku których występuje contango może ponosić stratę jeżeli ceny instrumentu bazowego nie osiągną cen instrumentów pochodnych z chwili ich nabycia. Posiadacz tych instrumentów może również ponieść stratę jeżeli zaistnieje konieczność rolowania instrumentów pochodnych w czasie trwania inwestycji (patrz kontrakty terminowe – ryzyko rolowania).

REIT – REAL ESTATE INVESTMENT TRUST

Charakterystyka

Real Estate Investment Trust (REIT) najczęściej przybierają formę funduszy inwestycyjnych, których obszarem inwestycyjnym jest szeroko pojęty rynek nieruchomości. Aktywa funduszu mogą składać się z nieruchomości (biurowców, apartamentowców, magazynów, szpitali, centrów handlowych, hoteli itp.) oraz papierów wartościowych powiązanych z rynkiem nieruchomości, np. dłużne papiery hipoteczne. Tytuły uczestnictwa w REIT mogą być przedmiotem obrotu na giełdach papierów wartościowych. REIT mogą wykorzystywać dług w celu finansowania inwestycji w nieruchomości, co powoduje efekt dźwigni finansowej. Inwestor nabywający tytuły uczestnictwa REIT nie nabywa praw własności nieruchomości.

Ryzyka

Z inwestowaniem w REIT związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny tytułu uczestnictwa w REIT zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa w REIT maleje.

Z inwestowaniem w REIT związane jest również:

- ryzyko zmienności – zmienność wartości tytułów uczestnictwa REIT zależy w dużym stopniu od charakterystyki portfela REIT,
- ryzyko rynku nieruchomości – inwestycje na rynku nieruchomości mogą być wyjątkowo mało płynne, a spieniężenie inwestycji w nieruchomości w niektórych uwarunkowaniach rynkowych może ulec znacznemu przedłużeniu. Ponadto, ceny poszczególnych nieruchomości mogą zależeć od indywidualnych cech poszczególnych nieruchomości,
- ryzyko przyszłych inwestycji – realizacja polityki inwestycyjnej nie musi być natychmiastowa w zakresie nowych inwestycji funduszu (proces zakupu nieruchomości może się przedłużać, a wraz z nim okres zwrotu z zainwestowanego kapitału),
- ryzyko wynajętej powierzchni – wiele REIT czerpie korzyści z wynajmu powierzchni mieszkaniowej lub komercyjnej. Po zakończeniu umów przez najemców stopa zwrotu z nieruchomości może ulec tymczasowemu obniżeniu, do czasu ponownego zajęcia lokalu przez nowego najemcę,
- ryzyko zabezpieczenia – zobowiązania wynikające z nabywanych przez REIT papierów dłużnych mogą nie znaleźć wystarczającego pokrycia w aktywach w sytuacji niewypłacalności dłużnika,
- ryzyko prawne – REIT może być w sporze prawnym z innymi interesariuszami nieruchomości,
- ryzyko stopy procentowej – wahania stóp procentowych mogą wpływać na stawki oprocentowania instrumentów dłużnych znajdujących się w portfelu REIT oraz stawki oprocentowania długu emitowanego przez REIT na cele inwestycyjne,
- ryzyko dźwigni finansowej – REIT często wykorzystują dług w celu finansowania inwestycji w nieruchomości, co może zwiększyć wahania stóp zwrotu zarówno przy korzystnych jak i niekorzystnych uwarunkowaniach rynkowych,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania – REIT podlegają różnym regulacjom, a przepisy (również podatkowe) w poszczególnych krajach mogą istotnie różnić się od siebie,
- ryzyko zawieszenia obliczeń przez emitenta - REIT może czasowo zawiesić obliczanie wartości aktywów netto REIT, np. w następstwie znacznego wahania cen nieruchomości,
- ryzyko rozwiązania funduszu,
- ryzyko połączenia lub podziału funduszu,
- ryzyko czasowego zawieszenia umarzania tytułów uczestnictwa REIT – jego znaczenie rośnie wraz z intensywnością umorzeń tytułów uczestnictwa REIT, gdyż fundusz może nie posiadać wolnych środków pieniężnych do pokrycia wszystkich wniosków o umorzenie tytułów uczestnictwa.

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

Charakterystyka

Certyfikaty inwestycyjne są tytułami uczestnictwa w instytucji wspólnego inwestowania, papierami wartościowymi, emitowanymi przez fundusze inwestycyjne zamknięte (FIZ). Ich wycena oraz ryzyka są ściśle związane ze składem portfela inwestycyjnego FIZ, przy czym w portfelu mogą znajdować się aktywa, które nie mogą znajdować się w portfelu funduszy inwestycyjnych otwartych (FIO).

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena/ wycena certyfikatu inwestycyjnego zwyżkuje, wartość posiadanych przez inwestora certyfikatów inwestycyjnych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena/ wycena certyfikatu inwestycyjnego zniżkuje, wartość posiadanych przez inwestora certyfikatów inwestycyjnych maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w certyfikaty inwestycyjne związane są wszystkie ryzyka odnoszące się do instrumentów finansowych będących w portfelu inwestycyjnym FIZ. Poziom ryzyka zależny jest m.in. od:

- kategorii funduszu,
- składu portfela funduszu inwestycyjnego,
- realizowanej przez fundusz polityki inwestycyjnej.

Na ryzyko inwestycyjne dotyczące inwestowania w tytuły uczestnictwa funduszu inwestycyjnego składają się ryzyka związane z nabywanymi przez fundusz inwestycyjny instrumentami finansowymi, w szczególności:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,

- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.

Z inwestowaniem w certyfikaty inwestycyjne związane jest również:

- ryzyko zmienności - zależy od typu funduszu, im większa część portfela funduszu alokowana jest w instrumenty o wyższej zmienności, tym wyższa będzie zmienność cen certyfikatu inwestycyjnego,
- ryzyko zarządzającego – wiąże się z możliwością podjęcia błędnej decyzji przez zarządzającego funduszem, co do selekcji rodzaju aktywów do portfela inwestycyjnego funduszu oraz momentu podjęcia decyzji inwestycyjnej,
- ryzyko polityki inwestycyjnej – brak możliwości bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, w tym poziomu ryzyka oraz aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu,
- ryzyko niepewnego horyzontu inwestycyjnego – certyfikaty inwestycyjne, w zależności od warunków emisji i statutu funduszu, mogą posiadać ściśle określone terminy wykupu, które uniemożliwiają ich spieniężenie w terminie wybranym przez posiadacza certyfikatu. Również ze względu na niską płynność niektórych aktywów zarządzanych przez fundusz, termin zakończenia funduszu/wykupu certyfikatów może zostać znacznie wydłużony,
- ryzyko walutowe, w przypadku gdy inwestycja jest dokonywana w walucie obcej, związane z niekorzystnymi zmianami kursów wymiany walut.

INSTRUMENTY OFEROWANE W RAMACH OFERTY PIERWOTNEJ LUB W OFERCIE PUBLICZNEJ

Charakterystyka

Dom Maklerski Pekao świadczy na rzecz Klienta usługi w zakresie nabywania instrumentów finansowych oferowanych w obrocie pierwotnym lub w ofercie publicznej.

Dom Maklerski Pekao przyjmuje zapisy Klienta złożone w formie pisemnej za pośrednictwem sieci Punktów Usług Maklerskich (PUM) zlokalizowanych na terenie całego kraju, a także za pośrednictwem kanałów zdalnych, jeśli pozwalają na to obowiązujące przepisy prawa i postanowienia odpowiedniego dokumentu informacyjnego.

Ryzyka

Niezależnie od opisanych w innych punktach ryzyk związanych z inwestycjami, nabywanie instrumentów finansowych oferowanych w obrocie pierwotnym lub w ofercie publicznej wiąże się z następującymi ryzykami:

- ryzyko niedojścia emisji do skutku,
- ryzyko związane z zawieszeniem lub odstąpieniem od oferty przez emitenta,
- ryzyko opóźnienia wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu,
- ryzyko związane z niedopuszczeniem instrumentu finansowego do obrotu,
- ryzyko związane z subskrypcją i opłaceniem zapisu na instrumenty finansowe – przydział instrumentów finansowych w ramach oferty pierwotnej może być uzależniony od kolejności zapisów lub całkowitego popytu na oferowane instrumenty finansowe. Występują przypadki, w których inwestor nabywa bardzo małą liczbę instrumentów, na które złożył zapis lub nie nabywa ich wcale,
- ryzyko związane z wielkością oferty i przyszłą płynnością obrotu (*free float*) – płynność obrotu instrumentów finansowych na rynku wtórnym może uniemożliwić szybkie wycofanie środków z inwestycji lub może spowodować istotne niekorzystne zmiany cen w przypadku szybkiej sprzedaży,
- ryzyko braku płynności inwestycji – brak możliwości wycofania środków zaangażowanych przez inwestora do momentu wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z naruszeniem przepisów z zakresu oferty publicznej,
- ryzyko związane z umowami o gwarantowanie oferty (umowy subemisyjne) – mogą zaistnieć warunki, przy których instytucje gwarantujące lub stabilizujące kurs przy ofercie pierwotnej będą sprzedawały instrumenty finansowe na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z umowami typu „lock-up” – przy ofertach IPO często występują zobowiązania dotychczasowych akcjonariuszy spółki do niesprzedawania akcji w okresie kilku miesięcy od zakończenia IPO (po tym okresie może wystąpić dodatkowa podaż akcji).

SZCZEGÓLNE ZAGRANICZNE INSTRUMENTY FINANSOWE

KWITY DEPOZYTOWE

Charakterystyka

Kwity depozytowe to instrumenty finansowe, stwierdzające własność instrumentów finansowych emitenta z siedzibą w innym państwie. Mogą one zostać dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym oraz być przedmiotem obrotu niezależnie od papierów wartościowych, których własność stwierdzają. Kwity depozytowe mogą być emitowane w oparciu o akcje (najczęściej), obligacje lub inne instrumenty finansowe.

Ze względu na siedzibę emitenta wyróżniamy dwie główne grupy kwitów depozytowych:

- ADR (American Depository Receipts) – amerykańskie kwity depozytowe, emitowane przez amerykańskie instytucje finansowe, w celu umożliwienia, głównie inwestorom amerykańskim, ale nie tylko, inwestowania w akcje spółek spoza USA. ADR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza USA. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a w ich miejsce w obrocie znajdują się ADR-y. ADR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać z powrotem na akcje.
- GDR (Global Depository Receipts) – globalne kwity depozytowe, czyli certyfikaty emitowane przez instytucje finansowe z poza USA (najczęściej kraju OECD), w celu umożliwienia inwestowania w akcje spółek nienotowanych w kraju emisji GDR. GDR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza krajem emisji GDR. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a na ich miejsce w obrocie znajdują się GDR-y. GDR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać z powrotem na akcje notowane na rynku oryginalnym. GDR-y jednej emisji mogą znajdować się w obrocie na więcej niż jednym rynku. GDR-y mogą być przedmiotem ograniczonego obrotu w USA na podstawie regulacji SEC (Regulacji S i Regulacji 144A).

Depozytariusz akcji, o które oparty jest ADR/GDR, może umożliwić właścicielowi kwitu depozytowego: głosować w sposób pośredni na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, wówczas udziela instrukcji co do sposobu głosowania. Ponadto właściciel kwitu depozytowego ma uprawnienia do dywidendy oraz prawa poboru nowych akcji. ADR/GDR nie uprawnia do osobistego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, o której akcje oparty jest ADR lub GDR.

Funkcjonowanie

Cena kwitu depozytowego jest zależna od ceny akcji, które są podstawą emisji kwitu. Kiedy ceny akcji rosną, cena kwitu depozytowego najczęściej rośnie, kiedy ceny akcji zniżkują, cena kwitu depozytowego również najczęściej zniżkują. W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny kwitu depozytowego zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora kwitów depozytowych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny kwitu depozytowego zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora kwitów depozytowych maleje. Należy mieć na uwadze, że ze względu na możliwy efekt zmiany kursów walut, zmiany ceny akcji i kwitu depozytowego mogą nie być zależnością prostą, proporcjonalną.

Ryzyka

Z inwestowaniem w kwity depozytowe związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w kwity depozytowe związane są następujące ryzyka:

- ryzyko polityczne – ryzyko istotne w szczególności w przypadku inwestowania w instrumenty dłużne emitowane przez rządy państw, gdzie istotna może być nie tylko ocena możliwości danego państwa do spłaty długu, ale również ocena gotowości do jego spłaty,
- ryzyko wystawcy kwitu depozytowego – związane z kondycją instytucji finansowej będącej wystawcą kwitów depozytowych,
- ryzyko ograniczonego lub opóźnionego dostępu do informacji.

MLP – MASTER LIMITED PARTNERSHIP

Charakterystyka

Master Limited Partnership jest to spółka, której udziały są notowane na rynku regulowanym. MLP są zobowiązane do uzyskiwania co najmniej 90% dochodów z działalności związanej z wydobywaniem, produkcją lub transportem zasobów naturalnych lub z nieruchomościami. Posiadacze udziałów w spółce (ang. „limited partners”) w zamian za dostarczenie kapitału na rzecz spółki otrzymują dywidendy które są traktowane jako częściowy zwrot kapitału i nie tworzą zobowiązań podatkowego (w USA). Posiadacze udziałów uczestniczą zarówno w zyskach, jak i zobowiązaniach spółki. Partnerzy spółki (ang. „general partners”) są natomiast odpowiedzialni za zarządzanie spółką, a ich wynagrodzenie uzależnione jest od wyników finansowych spółki. MLP notowane na giełdzie są zobowiązane do wypłacania w całości środków pieniężnych na rzecz inwestorów. Prowadzenie spółki w formie MLP pozwala na zmniejszenie kosztu kapitału, zaś z perspektywy posiadaczy udziałów pozwala na uniknięcie podwójnego opodatkowania wypłat z tytułu dywidend.

Ryzyka

Z inwestowaniem w udziały w MLP związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w udziały w MLP związane są również następujące ryzyka:

- ryzyko związane z odpowiedzialnością za zobowiązania MLP, w niekorzystnej sytuacji inwestor może stracić całość zainwestowanych środków i dodatkowo odpowiadać za niespłacone zobowiązania MLP proporcjonalnie do posiadanych udziałów,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane
- z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,
- ryzyko szczególne - dotyczące danego MLP i rynku na jakim działa, np. ryzyko zmian cen wydobywanego surowca lub sytuacji na rynku nieruchomości,
- ryzyko stopy procentowej – w przypadku MLP działającego na rynku nieruchomości, wahania stóp procentowych mogą wpływać na rentowność MLP.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny MLP zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora MLP rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny akcji zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora MLP maleje.

ROYALTY TRUST

Charakterystyka

Royalty trust jest to podmiot będący właścicielem praw do wydobywania surowców. Głównym celem działania podmiotu jest przekazywanie inwestorom dochodu ze sprzedaży wydobywanych surowców. Trusty nie posiadają aktywów górniczych, zaś wydobywanie i sprzedaż surowców prowadzona jest przez oddzielny podmiot, który przekazuje na rzecz trustu opłaty za prawa do eksploatacji górniczej. Trusty działające na podstawie prawa amerykańskiego (USA) przekazują inwestorom dochód, aż do wyczerpania się danego złoża, kiedy to następuje rozwiązanie trustu. W przypadku trustów opartych na prawie kanadyjskim, mogą one emitować akcje oraz zaciągać dług, co pozwala na nabycie nowych praw do wydobywania oraz dokonywania inwestycji w już posiadanych lokalizacjach. Inwestycja w udziały royalty trust pozwala uniknąć inwestorowi podwójnego opodatkowania, jako że dochody trustu nie podlegają opodatkowaniu z tytułu podatku od osób prawnych.

Funkcjonowanie

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny royality trust zwyżkują, wartość posiadanych przez inwestora royality trust rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy ceny royality trust zniżkują, wartość posiadanych przez inwestora royality trust maleje.

Ryzyka

Z inwestowaniem w udziały w Royalty Trust związana jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.

Z inwestowaniem w udziały w Royalty Trust związane są również następujące ryzyka:

- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową rynku – związane
- z tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych, inflacja). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych ryzyk na kształtowanie się kursu instrumentu finansowego i jego wyeliminowanie nie jest możliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych,
- ryzyko szczególne - dotyczące danego Royalty Trust i rynku na jakim działa, to znaczy ryzyko zmian cen wydobywanego surowca.

INSTRUMENTY FINANSOWE OBJĘTE BRRD

Charakterystyka

Przepisy prawa z zakresu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji wobec instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (BRRD) przewidują, że banki i inne instytucje kredytowe oraz domy maklerskie i inne firmy inwestycyjne, w określonych sytuacjach związanych z niewypłacalnością, w tym w przypadku zagrożenia upadłością, mogą emitować instrumenty dłużne oraz inne niezabezpieczone instrumenty finansowe, które mają na celu:

- zbycie działalności,
- ustanowienie instytucji pomostowej,
- wydzielenie długów,
- umorzenie lub konwersję długów.

Instrumenty te są zwykle emitowane, adresowane i oferowane przez instytucje kredytowe bądź firmy inwestycyjne swoim Klientom lub poprzez podmioty należące do grupy kapitałowej do Klientów tejże grupy.

BRRD mają na celu zminimalizowanie kosztów lub wyeliminowanie bezpośredniej pomocy państw i rządów oraz ochronę wierzycieli oraz inwestorów posiadających instrumenty dłużne oraz inne niezabezpieczone instrumenty finansowe, których emitentami są instytucje kredytowe lub firmy inwestycyjne.

Ryzyka

Z inwestowanie w instrumenty finansowe objęte BRRD są związane ryzyka opisane wcześniej dla obligacji i innych instrumentów dłużnych, w tym ryzyko kredytowe, ryzyko płynności, ryzyko koncentracji. Z uwagi jednak, iż instrumenty te są emitowane w określonych sytuacjach związanych z niewypłacalnością, a także pomimo, że BRRD przewiduje ochronę wierzycieli oraz inwestorów posiadających instrumenty finansowe objęte BRRD, właściwym jest przyjęcie, że ryzyka te są większe niż w przypadku instrumentów dłużnych oraz innych niezabezpieczonych instrumentów finansowych emitowanych przez instytucje kredytowe lub firmy inwestycyjne bez związku z niewypłacalnością.

INSTRUMENTY NIEPUBLICZNE

Charakterystyka

Dom Maklerski Pekao świadczy na rzecz Klienta usługi w zakresie nabywania instrumentów finansowych rynku niepublicznego - instrumentów finansowych, które nie są dopuszczone do obrotu zorganizowanego tj. w systemie obrotu lub w innym systemie wykonywania zleceń. Mogą to być m. in. udziały i akcje spółek niepublicznych, obligacje, w tym obligacje zamienne na akcje, bankowe papiery wartościowe, certyfikaty inwestycyjne funduszy i inne instrumenty o charakterze ETNP.

Ryzyka

Z inwestowaniem w poszczególne rodzaje instrumentów niepublicznych związane są odpowiednio czynniki ryzyka charakterystyczne dla danej klasy instrumentów finansowych notowanych. Należy mieć na uwadze, iż inwestycja w instrumenty niepubliczne co do zasady wiąże się z większym ryzykiem, niż inwestowanie w instrumenty notowane na rynkach zorganizowanych. Inwestując w instrumenty niepubliczne należy dodatkowo zwracać uwagę w szczególności na następujące ryzyka:

- ryzyko niepublicznej wyceny - brak pewności, co do wartości instrumentu finansowego, co wynika z braku rynkowej wyceny instrumentu (brakiem notowań np. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie),
- ryzyko niepełnego dostępu lub braku informacji - spółki niepubliczne nie mają obowiązku ujawniania danych finansowych oraz innych istotnych danych dotyczących działalności spółki, co zwiększa ryzyko inwestycyjne,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego - polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego bez znaczącego wpływu na jego cenę a w skrajnym przypadku braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu w określonym czasie. Ponadto, brak zorganizowanego obrotu dla instrumentów niepublicznych utrudnia nabycie/zbycie instrumentów niepublicznych – konieczne jest znalezienie kontrahenta.

TRANSAKCJE ZAWIERANE POZA RYNKIEM ZORGANIZOWANYM

Charakterystyka

Zlecenia dot. niektórych instrumentów finansowych mogą być wykonywane za zgodą Klienta poza systemem obrotu na tzw. rynku międzybankowym. Zlecenia składane na rynek międzybankowy muszą zawierać limit ceny, a termin ważności nie może być dłuższy niż jeden dzień.

Dom Maklerski Pekao może podjąć czynności zmierzające do kojarzenia Klienta z jednym lub więcej podmiotami w celu doprowadzenia do zawarcia transakcji.

Ze względu na brak automatyzacji wykonywania zleceń poza systemem obrotu oraz przyjmowania i przekazywania zleceń w celu kojarzenia Klientów, czas realizacji, anulowania lub modyfikacji może być znacznie dłuższy niż w przypadku zleceń wykonywanych w systemie obrotu...

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w dane instrumenty finansowe, realizacja zleceń na rynku międzybankowym wiąże się z następującymi ryzykami:

- ryzyko rozliczeniowe, tj. ryzyko opóźnienia w rozliczeniu lub braku rozliczenia transakcji,
- ryzyko ceny (nierynkowej ceny) – cena na rynku międzybankowym może odbiegać od ceny instrumentu na rynku zorganizowanym,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego - polega na braku możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego,
- ryzyko spreadu – niska płynność może spowodować znaczną różnicę pomiędzy ceną kupna a ceną sprzedaży danego instrumentu finansowego.

Ponadto kojarzenie Klientów w celu zawarcia transakcji wiąże się z następującym ryzykiem:

- ryzyko kontrahenta – brak możliwości realizacji zlecenia z powodu braku lub wycofania się kontrahenta.

OTP

Charakterystyka

Usługa OTP (Odroczony Termin Płatności) umożliwia realizację zleceń kupna bez posiadania przez Klienta w momencie ich składania pełnego pokrycia w środkach pieniężnych lub należnościach z tytułu zawartych transakcji sprzedaży. Dzięki temu, Klient może w dniu zawarcia transakcji zaangażować środki pieniężne w wysokości

odpowiadającej jedynie części wartości transakcji - resztę spłacając do dnia rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej.

Usługa OTP dotyczy jedynie wskazanych przez Dom Maklerski instrumentów finansowych i nie obejmuje transakcji instrumentami pochodnymi. Dom Maklerski określa i Podaje Do Wiadomości Klientów wymaganą minimalną wysokość wskaźnika pokrycia zleceń kupna w środkach pieniężnych dla instrumentów finansowych, w stosunku do których dopuszcza składanie zleceń kupna z wykorzystaniem usługi OTP.

W momencie składania zlecenia Klient powinien posiadać co najmniej 30% wartości zlecenia lub wartość Podaną Do Wiadomości Klientów. Brakującą kwotę Klient uzupełnia najpóźniej w dniu rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej, co w praktyce tworzy efekt dźwigni finansowej (analogia krótkoterminowego kredytowania zakupu).

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w instrumenty finansowe z korzystaniem z usługi OTP wiążą się następujące ryzyka:

- ryzyko dźwigni finansowej – w celu zawarcia transakcji nie ma konieczności jej opłacenia w całości, co tworzy efekt dźwigni finansowej,
- ryzyko powstania przeterminowanego zobowiązania na rachunku inwestycyjnym Klienta,
- ryzyko zaprzestania przyjmowania od Klienta przez DM zleceń kupna bez pełnego pokrycia - w przypadku niedotrzymania przez Klienta terminu zapłaty i nieuzupełnienia środków pieniężnych na rachunku inwestycyjnym w dniu rozrachunku transakcji we właściwej izbie rozrachunkowej,
- ryzyko sprzedaży instrumentów finansowych, znajdujących się na rachunku inwestycyjnym Klienta - w związku z koniecznością pokrycia istniejących zobowiązań Klienta z tytułu nieopłaconej transakcji zawartej z wykorzystaniem usługi OTP,
- ryzyko zmiany wskaźników pokrycia zleceń kupna dla poszczególnych instrumentów finansowych,
- ryzyko ograniczenia limitu zobowiązań dla zleceń składanych z wykorzystaniem usługi OTP.

PRE-MARKET

Charakterystyka

Zlecenia na zagraniczne instrumenty finansowe obejmujące fazę pre-market.

Ryzyka

Niezależnie od ryzyk związanych z inwestowaniem w instrumenty finansowe składanie zleceń obejmujących fazę pre-market wiąże się z następującym ryzykiem:

- ryzyko niższej płynności – większe zagrożenie braku realizacji zlecenia po zakładanej cenie z uwagi iż wartość obrotu generowanego podczas fazy pre-market zwykle jest znacznie niższa niż wartość obrotu generowanego podczas fazy notowań ciągłych,
- ryzyko większej zmienności – mniejsza „głębokość” rynku, rozumiana jako liczba zleceń kupna i sprzedaży po kursie bliskim aktualnej ceny rynkowej podczas fazy pre-market może przekładać się na większą zmienność cen,
- ryzyko braku powiązania kursów – kursy instrumentów finansowych notowanych w fazie pre-market i fazie notowań ciągłych mogą charakteryzować się wysokim odchyleniem w stosunku do siebie,
- ryzyko informacji – zważywszy, że informacje dotyczące notowanych instrumentów finansowych są ogłaszane również poza godzinami notowań ciągłych, pojawienie się takich informacji giełdowych w połączeniu z niższą płynnością i wyższą zmiennością może spowodować duże odchylenia na cenie instrumentu finansowego, którego dotyczą,
- ryzyko spreadu – niska płynność oraz wysoka zmienność może spowodować znaczną różnicę pomiędzy ceną kupna a ceną sprzedaży danego instrumentu finansowego.

WAŻNA INFORMACJA

W uzupełnieniu ryzyka regulacyjnego kraju inwestowania oraz kraju emitenta instrumentu finansowego, o których mowa powyżej, należy zwrócić uwagę na mające wpływ na celowość oraz efektywność inwestycji:

- ryzyko prawne – obejmujące m.in. możliwość zmiany przepisów prawa dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, emitentów, prowadzenia działalności gospodarczej i innych, mogące powodować pogorszenie warunków działania inwestorów i w konsekwencji niepewność efektów inwestycji,
- ryzyko podatkowe – w ramach którego należy zwrócić uwagę, że:
 - istnieją wątpliwości interpretacyjne związane ze stosowaniem przepisów podatkowych, w szczególności ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, która reguluje zarówno obowiązki

- Klientów - podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i obowiązki DM - płatnika zryczałtowanego podatku dochodowego i wystawcy imiennej informacji o wysokości dochodu (informacja PIT-8C),
- Klienci DM ponoszą pełną odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe wynikające z ww. ustawy, także w sytuacjach, gdy DM nie wykona lub wykona niewłaściwie swoje obowiązki, jako płatnik podatku (patrz: ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa). DM - płatnik podatku dochodowego od osób fizycznych oraz płatnik podatku dochodowego, w przypadku niektórych przychodów osiąganych przez osoby prawne, ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązanie podatkowe Klienta, o ile tak stanowią przepisy prawa powszechnego. W przypadku, gdy przepisy prawa powszechnego nie stanowią o solidarnej odpowiedzialności DM - DM ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną na zasadach ogólnych,
 - DM, zarówno w zakresie obowiązków płatnika podatku, jak i przy formułowaniu informacji podatkowych przekazywanych Klientom (np. informacja PIT-8C), dochowuje należytej staranności i ostrożności przy interpretowaniu opisanych przepisów i ich stosowaniu na potrzeby obowiązków podatkowych wobec Klientów. Stanowisko, jakie w sprawach przepisów podatkowych reprezentuje DM nie jest dla Klientów wiążące, tym samym mają oni prawo do własnego stanowiska w sprawie interpretacji przepisów podatkowych (stanowisko Klienta może być wypracowane w porozumieniu z doradcą podatkowym, właściwym organem podatkowym i innymi uprawnionymi podmiotami),
 - powyższe ryzyka nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od przepisów podatkowych stosowanych w krajach innych niż Polska, w szczególności, jeśli Klient posiada status nierezydenta, powinny one być rozstrzygane w świetle prawa, w tym przepisów podatkowych, obowiązującego w miejscu zamieszkania Klienta, jak również umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, jakie zawarła Polska.

III. OGÓLNE ZASADY PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH, W TYM OPŁAT, PROWIZJI ORAZ ŚWIADCZEŃ NIEPIENIĘŻNYCH

Za świadczone usługi Dom Maklerski pobiera od Klientów opłaty i prowizje zgodnie z *Taryfą prowizji i opłat Domu Maklerskiego Pekao*, na zasadach określonych w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Pekao* lub zgodnie z zawartą z Klientem umową.

Opłaty i prowizje pobierane od Klientów mogą być wykorzystane na pokrycie kosztów bieżących ponoszonych przez Dom Maklerski w bezpośrednim związku z prowadzeniem działalności maklerskiej. Są to m.in.:

- opłaty i prowizje na rzecz podmiotów organizujących rynki regulowane (GPW, BondSpot S.A.) oraz rozrachunek i rozliczenie transakcji (KDPW, KDPW_CCP),
- opłaty na rzecz Repozytorium Transakcji z tytułu raportowania transakcji na instrumentach pochodnych (KDPW_RT za pośrednictwem KDPW_CCP),
- opłaty i prowizje na rzecz podmiotów pośredniczących w wykonaniu lub rozliczaniu zleceń na zagranicznych rynkach regulowanych oraz opłaty za obsługę rachunku zagranicznych instrumentów finansowych,
- koszty serwisów informacyjnych (Reuters, PAP, SDIG, Interia PL),
- koszty utrzymania i obsługi sieci teleinformatycznej (platforma transakcyjna, intranet, Internet, telefonia stacjonarna i komórkowa, aplikacja mobilna),
- opłaty pocztowe,
- koszty obsługi prawnej,
- koszty marketingowe i promocyjne,
- koszty funkcjonowania sieci sprzedaży.

Opłaty na rzecz GPW

W związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w zakresie kosztów związanych z uczestnictwem w rynku regulowanym oraz alternatywnym systemie obrotu (ASO) organizowanym przez GPW, Dom Maklerski jest zobowiązany do zapłaty opłat i prowizji:

- za dostęp do systemu informatycznego GPW – opłaty jednorazowe i kwartalne (zgodnie z pkt 1 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- za wykorzystanie systemu informatycznego GPW – opłaty kwartalne (zgodnie z pkt 2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy)

oraz opłat:

- operacyjnych na rynku kasowym (zgodnie z pkt 3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- operacyjnych na rynku terminowym (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- innych (zgodnie z pkt 6 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Giełdy).

Najważniejsze opłaty operacyjne na rynku kasowym GPW wynoszą:

- dla akcji, praw do akcji i ETF:
 - opłata stała: 1,00 zł od zlecenia
 - opłata naliczana od wartości zlecenia:
 - do 100 tys zł: 0,033%
 - pomiędzy 100 tys zł a 2 mln zł: 0,024%
 - powyżej 2 mln zł: 0,010%
 - łącznie nie więcej niż 880,00 zł od zlecenia
- dla dłużnych instrumentów finansowych, w zakresie obrotu sesyjnego:
 - opłata od wartości zlecenia: 0,010%
- dla innych instrumentów finansowych, w zakresie obrotu sesyjnego:
 - opłata stała: 0,30 zł od zlecenia
 - opłata naliczana od wartości zlecenia: 0,025%
 - łącznie nie więcej niż 880,00 zł od zlecenia

Najważniejsze opłaty operacyjne na rynku terminowym GPW wynoszą:

- dla kontraktów terminowych – opłata stała od kontraktu:
 - kontrakty na indeksy: 1,70 zł
 - kontrakty na obligacje: 0,48 zł
 - kontrakty na akcje: 0,34 zł
 - kontrakty na kursy walut: 0,08 zł
 - kontrakty na stawki WIBOR: 0,48 zł
- dla opcji:
 - opcje na indeksy:
 - od wartości transakcji: 0,60%
 - opłata minimalna od jednej opcji: 0,20 zł

- opłata maksymalna od jednej opcji: 1,20 zł
- opcje na akcje:
 - od wartości transakcji: 0,60%
 - opłata minimalna od jednej opcji: 0,04 zł
 - opłata maksymalna od jednej opcji: 0,24 zł
- pozostałe opcje:
 - od wartości transakcji: 0,60%
 - opłata minimalna od jednej opcji: 0,20 zł
 - opłata maksymalna od jednej opcji: 1,20 zł

Pełna treść Regulaminu Giełdy wraz z cennikiem obowiązującym członków GPW dostępna jest na stronie GPW: <http://www.gpw.pl>

Opłaty na rzecz BondSpot

W związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w zakresie kosztów związanych z uczestnictwem w regulowanym rynku pozagiełdowym (RRP) oraz alternatywnym systemie obrotu (ASO) organizowanym przez BondSpot S.A., Dom Maklerski jest zobowiązany do zapłaty następujących opłat i prowizji:

- za korzystanie z pierwszego terminala – opłata kwartalna: 4.000,00 zł
- za korzystanie z każdego następnego terminala – opłata kwartalna: 1.000,00 zł
- od wartości transakcji zrealizowanych na RRP - z wyłączeniem transakcji pakietowych i negocjowanych:
 - w części od łącznej wartości transakcji do 5 mln zł: 0,01%
 - w części od łącznej wartości transakcji stanowiącej nadwyżkę ponad 5 mln zł: 0,005%
- od wartości transakcji zrealizowanych na ASO: 0,005%
- od wartości transakcji pakietowych i negocjowanych zrealizowanych na RRP i ASO:
 - dla każdej transakcji o wartości nie większej niż 10 mln zł: 0,005%
 - dla każdej transakcji o wartości powyżej 10 mln zł: 500 zł + 0,0025% od nadwyżki powyżej 10 mln zł
- za rozpatrzenie wniosku o zakończenie działania członka na rynku: 1.000,00 zł
- za rozpatrzenie wniosku o anulowanie transakcji: 1.000,00 zł
- za anulowanie transakcji na wniosek członka, pobierana od strony transakcji występującej o dokonanie anulowania transakcji: 5.000,00 zł

Pełna treść Regulaminu obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego organizowanego przez BondSpot S.A., wraz z cennikiem obowiązującym członków oraz zestawieniem opłat obowiązujących na regulowanym rynku pozagiełdowym prowadzonym przez BondSpot S.A., dostępne są na stronie BondSpot S.A.:

<http://www.bondspot.pl>

Opłaty na rzecz KDPW S.A., KDPW_CCP S.A i KDPW_RT

Dom Maklerski, będąc uczestnikiem KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A. ponosi następujące opłaty związane z rozrachunkiem i rozliczeniem transakcji / operacji na instrumentach finansowych:

- depozytowe – za otwarcie konta formalnego, za prowadzenie konta podmiotowego, za prowadzenie depozytu instrumentów rynku kasowego (zgodnie z pkt 1-3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- rozrachunkowe (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za obsługę komunikatów / instrukcji (zgodnie z pkt 5 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- pożyczkowe w systemie automatycznych pożyczek papierów wartościowych (zgodnie z pkt 6 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- specjalne (zgodnie z pkt 7 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za dodatkowe usługi (zgodnie z pkt 8 Załącznika Nr 1 do Regulaminu KDPW),
- za uczestnictwo (zgodnie z pkt 1 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- z tytułu rozliczenia transakcji (zgodnie z pkt 2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- związane z instrumentami pochodnymi (zgodnie z pkt 3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- za zarządzanie i administrowanie środkami wniesionymi z tytułu wpłat do funduszu rozliczeniowego oraz właściwego funduszu zabezpieczającego a także środkami wniesionymi na poczet depozytów zabezpieczających (zgodnie z pkt 4 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- za dodatkowe usługi (zgodnie z pkt 5 Załącznika Nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji),
- z tytułu zarządzania systemem rekompensat (zgodnie z § 20 Regulaminu funkcjonowania systemu rekompensat - KDPW),
- za zgłoszenie transakcji do Repozytorium Transakcji (zgodnie z pkt 1.2 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji, za pośrednictwem KDPW_CCP),
- za utrzymywanie w Repozytorium Transakcji informacji o zawartej transakcji (za pośrednictwem KDPW_CCP zgodnie z pkt 1.3 Załącznika Nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji, za pośrednictwem KDPW_CCP).

Najważniejsze opłaty związane z instrumentami finansowymi ponoszone na rzecz KDPW S.A., KDPW_CCP S.A. oraz KDPW_RT:

- za prowadzenie depozytu instrumentów rynku kasowego - naliczane od wartości rynkowej papierów wartościowych wg stanów na zakończenie poszczególnych dni kalendarzowych:
 - dla obligacji Skarbu Państwa: 0,00018%,
 - dla pozostałych papierów wartościowych (w tym akcji): 0,00033%z tym, że:
 - dla papierów wartościowych, dla których centralny depozyt prowadzony jest w zagranicznych izbach rozrachunkowych: od 0,00338% do 0,01597%,
- za rozrachunek transakcji zawartej w obrocie zorganizowanym: 4,00 zł, z tym że:
 - jeśli rozrachunek transakcji objęty jest funduszem rozliczeniowym albo funduszem zabezpieczającym ASO: 1,00 zł
 - jeśli rozrachunek transakcji dokonywany jest w rezultacie skompensowania lub zagregowania zobowiązań i należności wynikających z poszczególnych transakcji: 4,00 zł,
- za przeprowadzenie innego rozrachunku obejmującego świadczenia pieniężne i niepieniężne – 4,00 zł z tytułu rozliczenia transakcji: 0,0035% wartości transakcji, lecz nie mniej niż 0,20 zł i nie więcej niż 2,00 zł za rozliczenie 1 transakcji,
- z tytułu rejestracji transakcji na kontraktach terminowych:
 - na akcje: 0,34 zł za 1 kontrakt (lecz nie więcej niż 340,00 zł za transakcję w liczbie przekraczającej 1.000 kontraktów),
 - na waluty: 0,08 zł za 1 kontrakt,
 - innych niż ww.: 0,80 zł za 1 kontrakt,
 - w indeksowych jednostkach udziałowych: 0,0075% wartości transakcji, lecz nie mniej niż 0,20 zł i nie więcej niż 50,00 zł za rozliczenie 1 transakcji,
 - w kontraktach opcyjnych: 0,2% wartości premii, lecz nie mniej niż 0,20 zł i nie więcej niż 2,00 zł od 1 pozycji,
- za zamknięcie pozycji w związku z wygaśnięciem:
 - kontraktów terminowych na akcje: 0,34 zł za 1 kontrakt,
 - kontraktów terminowych na waluty: 0,08 zł za 1 kontrakt,
 - kontraktów terminowych innych niż ww.: 0,80 zł za 1 kontrakt,
- za obsługę wykonania opcji lub indeksowych jednostek udziałowych rozliczanych pieniężnie: 0,2% wartości rozliczenia, nie mniej niż 0,20 zł i nie więcej niż 2,00 zł od 1 pozycji,
- z tytułu raportowania do Repozytorium Transakcji:
 - za zgłaszanie transakcji do Repozytorium Transakcji: 0,10 zł za transakcję,
 - za utrzymywanie w Repozytorium Transakcji informacji o zawartej transakcji: 0,10 zł od każdej transakcji miesięcznie w przypadku utrzymywania w Repozytorium Transakcji w danym miesiącu przez jakikolwiek okres informacji o transakcji dotyczącej aktywnego (niezakończony) kontraktu.

Pełna treść Regulaminu KDPW S.A., Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW_CCP S.A., Regulaminu Repozytorium Transakcji (Regulamin KDPW_RT) i Regulaminu funkcjonowania systemu rekompensat, a także tabele opłat dostępne są na stronach KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A. pod adresami:

- <http://www.kdpw.pl>
- <http://www.kdpwccp.pl>

Opłaty związane z rynkami zagranicznymi

Dom Maklerski ponosi koszty działalności związane z usługą wykonywania zleceń nabycia lub zbycia zagranicznych instrumentów finansowych, które w zależności od rynku i podmiotu pośredniczącego mogą się wahać w przedziale od 0,025% do 0,30% wartości transakcji z minimalnymi wartościami oscylującymi w granicach równowartości od ok. 20,00 zł do ok.180,00 zł. Dodatkowymi kosztami transakcyjnymi są lokalne opłaty i podatki, które są wymagane na niektórych rynkach.

Dom Maklerski ponosi również koszty transferu walut, koszty przyjęcia transferu instrumentów finansowych (wahające się w zależności od rynku od 15 EUR do 60 EUR) oraz koszty przechowywania zdeponowanych instrumentów finansowych – maksymalnie 0,15% w skali roku, powiększane o ewentualne opłaty lokalne, pobierane miesięcznie.

Do wartości transakcji zrealizowanych na rynkach zagranicznych, na których naliczane są podatki transakcyjne, opłaty skarbowe lub inne opłaty, należy doliczyć stosowną opłatę pobieraną najpóźniej w momencie rozliczenia transakcji. Informacje o wysokościach kosztów publicznoprawnych pobieranych przez podmioty realizujące transakcje na rynkach zagranicznych Podawane są Do Wiadomości Klientów w Komunikatach Dyrektora DM, celem umożliwienia Klientom oszacowania łącznych kosztów transakcji.

Opłaty związane z udostępnianiem notowań i danych giełdowych

W związku z dystrybucją danych giełdowych i udostępnianiem Klientom serwisów informacyjnych, Dom Maklerski ponosi na rzecz podmiotów uprawnionych do rozpowszechniania tych danych:

- opłaty dystrybucyjne powiększone o koszty techniczne,
- opłaty za korzystanie z przeglądu notowań za każdego użytkownika, w zależności od zakresu prezentowanych danych:
 - pełny karnet zleceń w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 174,00 zł + VAT
 - 5 ofert w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 88,00 zł + VAT
 - 1 oferta w czasie rzeczywistym – w zależności od liczby abonentów; opłata jest wyliczana w oparciu o poniższy taryfikator:

1 oferta	9,90 zł + VAT	od 1 do 1.000 abonentów
	1,65 zł + VAT	od 1.001 do 3.000 abonentów
	0,99 zł +VAT	od 3.001 do 12.500 abonentów
	057 zł +VAT	od 12.501 do 25.000 abonentów
	0,25 zł +VAT	ponad 25.000 abonentów

Przyjmowanie albo przekazywanie przez Dom Maklerski świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

W związku ze świadczeniem usług maklerskich Dom Maklerski nie przyjmuje ani nie przekazuje żadnych opłat, prowizji ani świadczeń niepieniężnych, za wyjątkiem przyjmowanych lub przekazywanych Klientowi, tj. standardowych opłat i prowizji, których katalog zamieszczony jest w *Tabeli Opłat i Prowizji* dostępnych w Punktach Usług Maklerskich oraz przyjmowanych lub przekazywanych innym kontrahentem, niezbędnym do świadczenia danej usługi jak koszty powiernictwa, opłaty związane z rozliczeniem i wymianą walutową, obciążenia regulacyjne i opłaty prawne.

W celu uniknięcia sytuacji, w której Dom Maklerski oferując Klientowi produkt inwestycyjny lub usługę inwestycyjną będzie stawiał własny interes przed interesem Klienta, Dom Maklerski wdrożył i stosuje zasady w zakresie przyjmowania i przekazywania zachęt.

Dom Maklerski wszystkie płatności z udziałem podmiotów trzecich każdorazowo analizuje pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz w zakresie ich wpływu na poprawę jakości usług maklerskich świadczonych na rzecz Klienta. Płatności z udziałem podmiotu trzeciego niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa są uznawane przez Dom Maklerski za niedozwolone i nie są pobierane.

Przed planowanym zawarciem umowy, z której wynika przyjęcie lub przekazanie opłaty, prowizji lub świadczenia pieniężnego lub niepieniężnego, Dom Maklerski dokonuje oceny biorąc pod uwagę poniżej wskazane kryteria:

- 1) dla zachęt o charakterze pieniężnym, występujących przy umowach dotyczących ofert publicznych i obrotu pierwotnego oraz umów dotyczących pośredniczenia w nabywaniu znacznych pakietów akcji, skupu akcji lub przyjmowania zapisów na akcje, w tym w imieniu podmiotu pośredniczącego w wezwaniu – DM bierze pod uwagę w szczególności: potencjalny wpływ na sposób działania Domu Maklerskiego ze szczególnym uwzględnieniem interesu Klienta, oczekiwana korzyść dla Klienta, w tym rodzaj i rozmiar tej korzyści oraz istniejącą relację pomiędzy Domem Maklerskim a kontrahentem;
- 2) dla zachęt o charakterze niepieniężnym, występujących dla umów i porozumień dotyczących świadczonych usług maklerskich w postaci szkoleń pracowników, materiałów szkoleniowych, informacyjno-marketingowych i promocyjnych – DM bierze pod uwagę wartość korzyści, adekwatność korzyści w odniesieniu do rodzaju świadczonej usługi i stanowiska osób, które mają z niej skorzystać, czy miejsce i sposób przekazania lub przyjęcia zachęty ma na celu poprawę jakości świadczonej usługi maklerskiej oraz oczekiwaną przyszłą korzyść dla Klienta, w tym rodzaj i rozmiar tej korzyści.

Przedmiotowe opłaty pokrywają bieżące koszty i stanowią wynagrodzenie Domu Maklerskiego z tytułu świadczenia przez Dom Maklerski usług na rzecz kontrahentów, np. za czynności związanych z przyjmowaniem i przekazywaniem zleceń nabycia dla umów związanych z ofertami publicznymi lub obrotem pierwotnym oraz innych oświadczeń woli.

W przypadku umów, o których mowa w pkt. 1) powyżej, Dom Maklerki otrzymuje następujące rodzaje świadczeń:

- a) w przypadku oferowania Certyfikatów Inwestycyjnych Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych:
 - i. do 100% opłaty manipulacyjnej za wydanie certyfikatów inwestycyjnych,
 - ii. do 65% wartości opłaty za zarządzanie funduszem zamkniętym pobieranej przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych zarządzające danym funduszem.

Wysokość opłat pobieranych od Klientów przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych zarządzających Funduszami Inwestycyjnymi Zamkniętymi jest określona w prospektach emisyjnych, warunkach emisji certyfikatów inwestycyjnych oraz statutach funduszy.

- b) w przypadku oferowania akcji lub obligacji Dom Maklerski wysokość wynagrodzenia z tytułu ich oferowania nie przekracza 3% wartości przydzielonych instrumentów finansowych.
Zasady ustalania i wysokość wynagrodzenia określa każdorazowo umowa zawarta pomiędzy Domem Maklerskim a emitentem, sprzedającym lub podmiotem oferującym instrumenty finansowe.
- c) W przypadku umów dotyczących pośredniczenia w nabywaniu znacznych pakietów akcji, skupu akcji lub przyjmowania zapisów na akcje, w tym w imieniu podmiotu pośredniczącego w wezwaniu wysokość wynagrodzenia może być określona kwotowo lub być uzależniona od wartości akcji nabytych na podstawie zapisów przyjętych przez Dom Maklerski.

Klient korzystający z usług maklerskich świadczonych przez Dom Maklerski ma prawo zwrócić się z wnioskiem o przekazanie informacji czy z danym produktem inwestycyjnym lub usługą inwestycyjną związane są jakieś niestandardowe opłaty, prowizje i świadczenia niepieniężne.

Dom Maklerski raz w roku wysyła do Klienta raport zawierający informację o faktycznie poniesionych opłatach, prowizjach, w tym świadczeniach pieniężnych otrzymanych od kontrahentów, związanych ze świadczoną usługą maklerską, oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji.

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez klientów Domu Maklerskiego wynikających z zawierania transakcji na rynkach regulowanych

Koszty stałe

Informacja o wysokości wszystkich kosztów stałych ponoszonych przez Klienta, a w szczególności opłaty za prowadzenie rachunku, opłaty za przechowywanie instrumentów finansowych, opłaty za transfer instrumentów finansowych, opłaty za sporządzenie zaświadczeń czy sporządzenie historii rachunku znajdują się w *Taryfie opłat prowizji i Domu Maklerskiego Pekao*.

Koszty zmienne

Stawki prowizji pobieranej od Klientów znajdują się w *Taryfie prowizji i opłat Domu Maklerskiego Pekao*.

Prowizje pobierane od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi:

Wysokość prowizji pobieranych od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi uzależniona jest od wielkości zlecenia i indywidualnej tabeli prowizji Klienta.

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów Domu Maklerskiego wynikających z nabycia Certyfikatów Inwestycyjnych

CI FIZ

Koszty jednorazowe

- 1) opłata za nabycie certyfikatów (tzw. opłata manipulacyjna)
Nabywca certyfikatów ponosi opłatę przy składaniu dyspozycji zakupu certyfikatów. Wysokość opłaty za nabycie jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez emitenta, opublikowaną na stronie internetowej danego emitenta.
- 2) Opłata za wykup certyfikatów
Dla certyfikatów inwestycyjnych emitent może nie wskazać daty wykupu. Możliwość wyjścia z inwestycji określa prospekt emisyjny np.
 - poprzez złożenie zlecenia sprzedaży na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Wówczas opłaty są ponoszone zgodnie z indywidualnej tabeli prowizji Klienta i wielkością zlecenia,
 - poprzez złożenie żądania odkupienia/wykupu przez emitenta – wówczas wysokość opłaty określa Prospekt emisyjny. Dla większości emisji certyfikatów - opłata za żądanie odkupienia przez emitenta nie występuje. W pozostałych przypadkach, opłaty kształtują się na poziomie do 1,00% wartości wykupu certyfikatów przedstawionych do wykupu.

Koszty powtarzalne

W przypadku zdeponowania certyfikatów na rachunku inwestycyjnym, Klient ponosi opłaty za prowadzenie rachunku inwestycyjnego, zgodnie z *Taryfą prowizji i opłat Domu Maklerskiego*. W przypadku certyfikatów oferowanych na rynku pierwotnym przez Dom Maklerski opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego może nie być pobierana. Szczegóły ewentualnego zwolnienia z opłaty za prowadzenie rachunku przedstawiane są w komunikacie Dyrektora

Domu Maklerskiego, który jest udostępniany na stronie internetowej www.dm.pekao.com.pl przed rozpoczęciem oferty.

Inwestycja w certyfikaty wiąże się z powtarzalnymi kosztami związanymi z funkcjonowaniem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, w szczególności z:

- opłatą za zarządzanie ponoszone na rzecz podmiotu zarządzającego aktywami funduszu,
- opłatami transakcyjnymi ponoszonymi na rzecz instytucji biorących udział w procesie zawierania transakcji na aktywach funduszu,
- opłatami administracyjnymi związanymi z funkcjonowaniem funduszu, w tym opłatami jednorazowymi, bieżącymi oraz dodatkowymi tj. za pełnienie funkcji depozytariusza, reprezentację prawną funduszu itp.

Strukturyzowane Certyfikaty Depozytowe (SCD)

Koszty jednorazowe

- 1) Opłata za nabycie SCD (tzw. opłata dystrybucyjna)
Nabywca Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych (SCD) emitowanych przez emitenta może ponosić opłatę jednorazową przy składaniu dyspozycji zakupu SCD. Wysokość opłaty dystrybucyjnej jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez emitenta i opublikowaną na stronie internetowej emitenta.
- 2) Koszty związane z wcześniejszym wyjściem z inwestycji
W przypadku zakończenia inwestycji przed terminem wykupu emitent nie gwarantuje 100% zwrotu kapitału. Wartość odkupywanych przez terminem SCD zależy od wyceny instrumentów bazowych, na które wystawiona była dana seria SCD w czasie przeprowadzenia przez emitenta transakcji odkupu, ale nie niższej niż określony dla danej serii poziom gwarantowanego kapitału. Poziom gwarantowanego kapitału w przypadku przedstawienia SCD do wcześniejszego wykupu przez emitenta ustalany jest oddzielnie dla każdej emitowanej serii i opublikowany na stronie internetowej emitenta.

Koszty powtarzalne

W przypadku Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych Banku Pekao S.A. oferowanych przez Dom Maklerski opłata za prowadzenie rachunku inwestycyjnego nie jest pobierana. Szczegóły zwolnienia z opłaty za prowadzenie rachunku przedstawione są w komunikacie Dyrektora Domu Maklerskiego, który został udostępniony na stronie internetowej www.dm.pekao.com.pl.

Zarówno Certyfikaty Inwestycyjne jak i Strukturyzowane Certyfikaty Depozytowe (SCD) zazwyczaj są produktami detalicznymi zbiorowego inwestowania (PRIIP) i wówczas podlegają pod Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, kluczowych ryzyk z nim związanych i obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

Przykładowa informacja o szacunkowych kosztach i opłatach z tytułu przyjmowania i przekazywania oraz wykonywania zleceń oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji, a także wysokości świadczeń pieniężnych (zachętach) otrzymywanych przez DM, dla reprezentatywnych (najczęściej występujących w obrocie) instrumentów finansowych

Zaprezentowane poniżej przykładowe koszty transakcji zostały przygotowane w celu zaprezentowania kosztów związanych z zawieraniem przez Klienta transakcji na rynku kapitałowym oraz wpływu tych kosztów na wynik z inwestycji. Prezentacja bazuje na przykładowych kwotach inwestycji oraz kosztach inwestycji wynikających z obowiązującej w Domu Maklerskim *Tabeli opłat i prowizji* oraz w przypadku ofert publicznych i obrotu pierwotnego Umów i Porozumień, które mogą przewidywać otrzymywanie lub przekazywanie płatności z udziałem podmiotu trzeciego.

Prezentacja kosztów oparta jest o kwoty inwestycji brutto, tj. wartość inwestycji powiększoną o opłaty i prowizje jakie ponosi Klient przy nabyciu i zbyciu instrumentu finansowego. Z uwagi na fakt, że wysokość części kosztów jest uzależniona od wartości transakcji, na potrzeby niniejszej informacji prezentowane poniżej przykłady zostały skalkulowane w oparciu o:

- standardowe stawki prowizji wynikające z *Tabeli opłat i prowizji* dla transakcji zawieranych w kanale internetowym,
- wystandaryzowane kwoty inwestycji (10 000 zł, 50 000 zł i 100 000 zł lub 50 000 zł, 100 000 zł i 200 000 zł dla kontraktów terminowych),
- 3-letni horyzont inwestycyjny dla instrumentów rynku kasowego i 9 miesięczny dla instrumentów rynku terminowego,
- trzy scenariusze dla każdego przykładu (wariant neutralny, optymistyczny i pesymistyczny),
- uśredniony wzrost lub spadek wartości inwestycji w czasie, czyli kwotę inwestycji uwzględniającą zakładaną powyżej średnioroczną stopę zwrotu.

1) Akcje, prawa do akcji, prawa poboru, warranty, certyfikaty inwestycyjne, ETF i produkty strukturyzowane notowane na GPW:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	85 zł	183 zł	307 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,85%	0,37%	0,31%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,85%	0,37%	0,31%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	255 zł / 2,55%	550 zł / 1,10%	920 zł / 0,92%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	75 zł / 0,75%	370 zł / 0,74%	740 zł / 0,74%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,80%	180 zł / 0,36%	180 zł / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant optymistyczny – przyjęto roczny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10%	10%	10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	88 zł	198 zł	329 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,80%	0,36%	0,30%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,80%	0,36%	0,30%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	263 zł / 2,39%	594 zł / 1,08%	986 zł / 0,90%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	83 zł / 0,75%	414 zł / 0,75%	806 zł / 0,73%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,64%	180 zł / 0,33%	180 zł / 0,16%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37% i 0,36%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant pesymistyczny – przyjęto roczny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10%	-10%	-10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	83 zł	172 zł	283 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,92%	0,38%	0,31%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzoncie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,92%	0,38%	0,31%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	248 zł / 2,75%	515 zł / 1,14%	850 zł / 0,94%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	68 zł / 0,75%	335 zł / 0,74%	670 zł / 0,74%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 2,00%	180 zł / 0,40%	180 zł / 0,20%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

2) Obligacje:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Obligacje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	67 zł	93 zł	127 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,67%	0,19%	0,13%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzoncie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,67%	0,19%	0,13%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	200 zł / 2,00%	280 zł / 0,56%	380 zł / 0,38%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	20 zł / 0,20%	100 zł / 0,20%	200 zł / 0,20%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,80%	180 zł / 0,36%	180 zł / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,1%	0,1%	0,1%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant optymistyczny – przyjęto roczny wzrost wartości inwestycji w wysokości 2,5%

Nazwa instrumentu		Obligacje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		2,5%	2,5%	2,5%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	67 zł	94 zł	128 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,65%	0,18%	0,13%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,65%	0,18%	0,13%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	201 zł / 1,96%	283 zł / 0,55%	385 zł / 0,38%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	21 zł / 0,20%	103 zł / 0,20%	205 zł / 0,20%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,76%	180 zł / 0,35%	180 zł / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37% i 0,36%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant pesymistyczny – przyjęto roczny spadek wartości inwestycji w wysokości 2,5%

Nazwa instrumentu		Obligacje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-2,5%	-2,5%	-2,5%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	67 zł	93 zł	147 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,68%	0,19%	0,15%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,68%	0,19%	0,15%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	200 zł / 2,05%	278 zł / 0,57%	442 zł / 0,45%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	20 zł / 0,20%	98 zł / 0,20%	262 zł / 0,27%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,85%	180 zł / 0,37%	180 zł / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

3) Kontrakty terminowe, dla których prowizja pobierana jest w zależności od liczby kontraktów będących przedmiotem transakcji:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Futures		
Kwota inwestycji brutto		50 000 zł	100 000 zł	200 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	86 zł	113 zł	166 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,17%	0,11%	0,08%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,17%	0,11%	0,08%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	80 zł / 0,16%	100 zł / 0,10%	139 zł / 0,07%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	20 zł / 0,04%	40 zł / 0,04%	79 zł / 0,04%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,12%	60 zł / 0,06%	60 zł / 0,03%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant optymistyczny – przyjęto kwartalny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Futures		
Kwota inwestycji brutto		50 000 zł	100 000 zł	200 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10,0%	10,0%	10,0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	86 zł	113 zł	166 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,16%	0,10%	0,08%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,16%	0,10%	0,08%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	80 zł / 0,15%	100 zł / 0,09%	139 zł / 0,06%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	20 zł / 0,04%	40 zł / 0,04%	79 zł / 0,04%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,11%	60 zł / 0,05%	60 zł / 0,03%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant pesymistyczny – przyjęto kwartalny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Futures		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10,0%	-10,0%	-10,0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	86 zł	113 zł	166 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,19%	0,13%	0,09%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,19%	0,13%	0,09%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	80 zł / 0,18%	100 zł / 0,11%	139 zł / 0,08%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	20 zł / 0,04%	40 zł / 0,04%	79 zł / 0,04%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,13%	60 zł / 0,07%	60 zł / 0,03%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt	9,9 zł za kontrakt
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

4) Opcje, dla których prowizja wyliczana jest od ich wartości:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Opcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	84 zł	108 zł	156 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,84%	0,22%	0,16%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,84%	0,22%	0,16%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	78 zł / 0,78%	96 zł / 0,19%	132 zł / 0,13%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie lub zbycie instrumentu finansowego	18zł / 0,18%	36 zł / 0,07%	72 zł / 0,07%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,60%	60 zł / 0,12%	60 zł / 0,06%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant optymistyczny – przyjęto kwartalny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Opcje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10,0%	10,0%	10,0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	84 zł	108 zł	156 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,15%	0,10%	0,07%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,15%	0,10%	0,07%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	78 zł / 0,14%	96 zł / 0,09%	132 zł / 0,06%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	18 zł / 0,04%	36 zł / 0,03%	72 zł / 0,03%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,11%	60 zł / 0,05%	60 zł / 0,03%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

wariant pesymistyczny – przyjęto kwartalny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Opcje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		9	9	9
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10%	-10%	-10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	84 zł	108 zł	156 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	0,19%	0,12%	0,09%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		0,19%	0,12%	0,09%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 9 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	78 zł / 0,17%	96 zł / 0,11%	132 zł / 0,07%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	18 zł / 0,04%	36 zł / 0,04%	72 zł / 0,04%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	60 zł / 0,13%	60 zł / 0,07%	60 zł / 0,03%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%	0 zł / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji	2% wartości transakcji jednak nie mniej niż 2 zł od jednej opcji i nie więcej niż 9 zł od jednej opcji
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

5) dla rynków zagranicznych przykładowe koszty transakcji kształtują się następująco:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Akcje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł*	50 000 zł*	100 000 zł*
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	144 zł*	227 zł*	393 zł*
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,44%	0,45%	0,39%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,44%	0,45%	0,39%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	432 zł* / 4,32%	680 zł* / 1,36%	1180 zł* / 1,18%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie lub zbycie instrumentu finansowego	252 zł* / 2,52%	500 zł* / 1,00%	1000 zł* / 1,00%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł* / 1,80%	180 zł* / 0,36%	180 zł* / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

* przy obliczeniach zastosowano kurs 1 EUR = 4,2 zł

wariant optymistyczny – przyjęto roczny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł*	50 000 zł*	100 000 zł*
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10%	10%	10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	144 zł*	244 zł*	428 zł*
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,31%	0,44%	0,39%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku).. Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,31%	0,44%	0,39%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	432 zł* / 3,93%	733 zł* / 1,33%	1285 zł* / 1,16%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	252 zł* / 2,29%	553 zł* / 1,00%	1105 zł* / 1,00%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł* / 1,64%	180 zł* / 0,33%	180 zł* / 0,16%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

* przy obliczeniach zastosowano kurs 1 EUR = 4,2 zł

wariant pesymistyczny – przyjęto roczny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł*	50 000 zł*	100 000 zł*
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł*	50 000 zł*	100 000 zł*
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10%	-10%	-10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	144 zł*	211 zł*	362 zł*
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,60%	0,47%	0,40%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,60%	0,47%	0,40%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	432 zł* / 4,80%	633 zł* / 1,41%	1085 zł* / 1,21%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	252 zł* / 2,80%	453 zł* / 1,01%	905 zł* / 1,01%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł* / 2,00%	180 zł* / 0,40%	180 zł* / 0,20%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%	0 zł* / 0,00%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR	0,50% min. 30 EUR
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

* przy obliczeniach zastosowano kurs 1 EUR = 4,2 zł

6) Akcje nabyte w ramach oferty publicznej:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	118 zł	350 zł	640 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,18%	0,70%	0,64%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,18%	0,70%	0,64%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	355 zł / 3,55%	1050 zł / 2,10%	1920 zł / 1,92%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	75 zł / 0,75%	370 zł / 0,74%	740 zł / 0,74%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 1,80%	180 zł / 0,36%	180 zł / 0,18%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	150 zł	750 zł	1 500 zł
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	1,00%	1,00%	1,00%

wariant optymistyczny – przyjęto roczny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10%	10%	10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	121 zł	365 zł	662 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,10%	0,66%	0,60%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,10%	0,66%	0,60%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite: (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	363 zł/3,30%	1 094 zł/1,99%	1 986 zł/1,81%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	83 zł/0,75%	414 zł/0,75%	806 zł/0,73%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł/1,64%	180 zł/0,33%	180 zł/0,16%
	c) Powiązane z zachętami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	100 zł/0,91%	500 zł/0,91%	1 000 zł/0,91%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37% i 0,36%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	1%	1%	1%

wariant pesymistyczny – przyjęto roczny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Akcje		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10%	-10%	-10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	116 zł	338 zł	617 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,29%	0,75%	0,69%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat,		1,29%	0,75%	0,69%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	348 zł / 3,87%	1 015 zł / 2,26%	1 850 zł / 2,06%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	68 zł / 0,75%	335 zł / 0,74%	670 zł / 0,74%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	180 zł / 2,00%	180 zł / 0,40%	180 zł / 0,20%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	100 zł / 1,11%	500 zł / 1,11%	1 000 zł / 1,11%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	60 zł rocznie	60 zł rocznie	60 zł rocznie
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	0,375%	0,37%	0,37%
	Opłaty otrzymane od podmiotów trzecich (zachęty)	- zł	- zł	- zł

7) Certyfikaty Inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych nabyte w ramach oferty publicznej:

wariant neutralny

Nazwa instrumentu		Certyfikaty Inwestycyjne FIZ		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		0%	0%	0%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	180 zł	867 zł	1 633 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,80%	1,73%	1,63%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,80%	1,73%	1,63%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	540 zł / 5,40%	2600 zł / 5,20%	4 900 zł / 4,90%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie lub zbycie instrumentu finansowego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	540 zł / 5,40%	2600 zł / 5,20%	4 900 zł / 4,90%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	- zł	- zł	- zł
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	- zł	- zł	- zł
	Opłata manipulacyjna przy nabywaniu CI	1,5%	1,3%	1,0%
	Wynagrodzenie za zarządzanie w skali roku	1,3%	1,3%	1,3%

wariant optymistyczny – przyjęto roczny wzrost wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Certyfikaty Inwestycyjne FIZ		
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		10%	10%	10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	193 zł	932 zł	1 763 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,75%	1,69%	1,60%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzontie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,75%	1,69%	1,60%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	363 zł / 3,30%	1 094 zł / 1,99%	1 986 zł / 1,81%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	579 zł/5,26%	2 795 zł/5,08%	5 290 zł / 4,81%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	- zł	- zł	- zł
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	- zł	- zł	- zł
	Opłata manipulacyjna przy nabywaniu CI	1,5%	1,3%	1,0%
	Wynagrodzenie za zarządzanie w skali roku	1,3%	1,3%	1,3%

wariant pesymistyczny – przyjęto roczny spadek wartości inwestycji w wysokości 10%

Nazwa instrumentu		Certyfikaty Inwestycyjne FIZ		
		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Kwota inwestycji brutto		10 000 zł	50 000 zł	100 000 zł
Przyjęty do kalkulacji horyzont czasowy (miesiące)		36	36	36
Przyjęta do kalkulacji średnioroczna stopa zwrotu z inwestycji w skali roku		-10%	-10%	-10%
Zagregowane koszty inwestycji w skali roku	Kwotowo	167 zł	802 zł	1 503 zł
	Procentowo (w stosunku do wartości inwestycji)	1,86%	1,78%	1,67%
Ilustracja skumulowanego wpływu kosztów na wynik z inwestycji przy przyjętym do kalkulacji horyzoncie czasowym (w skali roku). Wartość prezentuje o ile punktów procentowych mniejszy będzie zwrot z inwestycji (w skali roku), wskutek poniesionych kosztów i opłat		1,86%	1,78%	1,67%
Zawierające się w kosztach wskazanych powyżej świadczenie pieniężne na rzecz DM w 36 miesięcznym okresie inwestycji	Całkowite (kwotowo w zł/ procentowo), w tym zawiera się świadczenie:	501 zł / 5,57%	2 405 zł / 5,34%	4 510 zł / 5,01%
	a) Powiązane tylko z prowizją za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	b) Powiązane tylko z opłatą za prowadzenie rachunku inwestycyjnego	- zł / 0%	- zł / 0%	- zł / 0%
	c) Powiązane ze świadczeniami otrzymanymi od podmiotów trzecich (zachęty)	501 zł / 5,57%	2 405 zł / 5,34%	4 510 zł / 5,01%
Powyższe wyliczenia kosztów i ich wpływu na wynik inwestycji zostały przygotowane w oparciu o następujące stawki opłat	Opłata za prowadzenie rachunku	- zł	- zł	- zł
	Prowizja za nabycie i zbycie instrumentu finansowego	- zł	- zł	- zł
	Opłata manipulacyjna przy nabywaniu CI	1,5%	1,3%	1,0%
	Wynagrodzenie za zarządzanie w skali roku	1,3%	1,3%	1,3%

IV. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPODATKOWANIA

Klienci Domu Maklerskiego, z tytułu uzyskiwania przychodów z inwestowania i odpłatnego zbycia oraz realizacji praw z instrumentów finansowych, zobowiązani są do uiszczania opłat i podatków określonych w obowiązujących przepisach podatkowych.

W przypadku wypłaty określonych kategorii dochodów, tj. dochodów z dywidend, odsetek, dyskonta, dochodów z wybranych funduszy kapitałowych, Dom Maklerski może pełnić funkcje płatnika i wówczas jest zobowiązany do pobrania podatku, zgodnie z przepisami (odpowiednio):

- ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych albo

- ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Poza tym, na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych Dom Maklerski jest zobowiązany do przekazania osobom fizycznym nie prowadzącym działalności gospodarczej informacji PIT-8C, która zawiera dane dotyczące dochodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych i pochodnych instrumentów finansowych oraz dochodów z realizacji praw wynikających z pochodnych instrumentów finansowych. Informacja ta stanowi podstawę dla prawidłowego wypełnienia rocznej deklaracji podatkowej i obliczenia należnego podatku, z zastrzeżeniem, że dane wskazane w informacji PIT-8C nie są wiążące dla Klienta – Klient może modyfikować dane zawarte w informacji PIT-8C, jeśli posiada on dodatkowe dane o przychodach i kosztach podatkowych lub przyjęta przez niego interpretacja przepisów podatkowych dopuszcza taką możliwość.

W przypadku Klienta mającego polską rezydencję podatkową, opodatkowaniu podlegają zarówno przychody (dochody) uzyskiwane na terytorium Polski, jak i przychody (dochody) pochodzące z terytorium innego państwa, z tym zastrzeżeniem, że przychody (dochody) osiągnięte w walutach obcych, powinny być przeliczone na złote, wg kursów określonych w odrębnych przepisach. Zapłata podatku poza granicami Polski nie zwalnia Klienta z obowiązku opodatkowania, jeśli obowiązek ten wynika równoległe z odrębnych przepisów obowiązujących na terytorium Polski.

Klienci będący nierezydentami mogą być zobowiązani do rozliczania należnych podatków w kraju swojej rezydencji podatkowej, z zastrzeżeniem, że umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte pomiędzy tym krajem a Polską mogą te obowiązki modyfikować, w szczególności w zakresie przychodów (dochodów) osiąganych przez Klientów Domu Maklerskiego na terytorium Polski. Pobranie podatku przez Dom Maklerski w ramach obowiązków płatnika, nie wyłącza opodatkowania należnego wg jurysdykcji krajów innych niż Polska.

Stosowanie szczególnych przywilejów podatkowych, wynikających z rezydencji podatkowej Klienta poza terytorium Polski, jest możliwe na podstawie aktualnego certyfikatu rezydencji podatkowej, w formie opisanej w odrębnych regulacjach Domu Maklerskiego i przepisach podatkowych.

Dom Maklerski informuje swoich Klientów o szczegółowych zasadach opodatkowania (m.in. może podać do wiadomości Klientów informacje dotyczące przyjętego w DM podejścia do wybranych kwestii podatkowych), jednak nie jest uprawniony do wykonywania czynności doradztwa podatkowego. Wszelkie wątpliwości wynikające z powyższej informacji oraz dotyczące szczegółowych przepisów prawa Klient powinien wyjaśniać w porozumieniu z doradcą podatkowym, właściwym organem podatkowym lub innym uprawnionym podmiotem.

V. PODSTAWOWE ZASADY ROZPATRYWANIA SKARG

1. Skargi, w tym reklamacje dotyczące świadczenia usług przez DM, Klient powinien złożyć niezwłocznie od powzięcia informacji o fakcie niewykonania lub nienależytego wykonania czynności, której skarga dotyczy, co ułatwi i przyspieszy rzetelne jej rozpatrzenie.
2. Skargi Klientów mogą być składane:
 - 1) w formie pisemnej – osobiście w DM, w PUM albo drogą pocztową,
 - 2) ustnie – osobiście do protokołu podczas wizyty w PUM,
 - 3) telefonicznie,
 - 4) za pomocą Systemu (poczty wewnętrznej), pod warunkiem posiadania przez Klienta dostępu do Systemu.
3. Dane adresowe DM oraz PUM, a także numery telefonów, pod którymi można składać skargi są dostępne na stronie www.dm.pekao.com.pl oraz w PUM.
4. DM rozpatruje zgłoszone skargi niezwłocznie po ich wpływie i udziela odpowiedzi bez zbędnej zwłoki, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty ich otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach uniemożliwiających udzielenie odpowiedzi w terminie określonym w ust. 4, DM przekazuje Klientowi wyjaśnienia przyczyn opóźnienia, informacje o okolicznościach, które muszą zostać ustalone oraz o przewidywanym terminie udzielenia odpowiedzi. Termin ten nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania skargi.
6. Na życzenie Klienta, DM potwierdza wpływ skargi.
7. Klient powinien dołączyć do skargi kopie dokumentów (np. dyspozycji), których skarga dotyczy oraz powinien udzielić DM wszelkich informacji dotyczących zgłaszanych żądań niezbędnych do wyjaśnienia skargi.
8. DM udziela odpowiedzi na skargi pisemnie na Adres korespondencyjny do Rachunku (jak zostało zdefiniowane w Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez DM Pekao), chyba że w treści skargi Klient wskaże inny adres lub wniesie o udzielenie odpowiedzi za pomocą Systemu (poczty wewnętrznej).
9. Niezależnie od powyższego DM i Klient mogą zakończyć spór zawierając pisemną ugodę.
10. W przypadku nieuwzględnienia skargi lub rozpatrzenia skargi niezgodnie z żądaniem Klienta, Klient może złożyć odwołanie od decyzji DM w terminie 30 dni od dnia otrzymania odpowiedzi na złożoną skargę. Do odwołania mają zastosowanie zasady przewidziane dla skargi.
11. Odpowiedź DM na odwołanie Klienta kończy proces rozpatrywania skargi przez DM.
12. W przypadku nieuwzględnienia roszczeń:
 - 1) Klientowi będącemu osobą fizyczną (w tym konsumentowi) przysługuje prawo wystąpienia o rozpatrzenie jego sprawy do Rzecznika Finansowego, zgodnie z Ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym,
 - 2) Klient będący konsumentem ma prawo:
 - a) zwrócić się o pomoc do miejskich lub powiatowych rzeczników konsumentów; organem nadzoru właściwym w sprawach z zakresu ochrony konsumentów jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - b) skorzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów z Bankiem – Dom Maklerski Pekao. Podmiotami właściwymi do rozstrzygnięcia takich sporów są:
 - Bankowy Arbitraż Konsumentki (Arbiter Bankowy) działający przy Związku Banków Polskich; tryb i zasady prowadzenia postępowań pozasądowych przed Arbitrem Bankowym dostępne są na stronie internetowej Związku Banków Polskich (zbp.pl),
 - Rzecznik Finansowy; tryb i zasady prowadzenia postępowań pozasądowych przed Rzecznikiem Finansowym dostępne są na stronie internetowej Rzecznika Finansowego (rf.gov.pl).
13. Klient może również wnieść skargę na DM do organu nadzoru, którym jest Komisja Nadzoru Finansowego.
14. Niezależnie od powyższych uprawnień, Klientowi w każdym czasie przysługuje prawo do wystąpienia z powództwem przeciwko Bankowi – Dom Maklerski Pekao do właściwego sądu powszechnego.

VI. KONFLIKT INTERESÓW

Przez konflikt interesów rozumie się znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Domu Maklerskiego, innych podmiotów z Grupy, w skład której wchodzi Bank Pekao S.A. i innych podmiotów prawnych powiązanych z Bankiem Pekao S.A. organizacyjnie lub kapitałowo, osoby powiązanej z Domem Maklerskim i obowiązkiem działania przez Dom Maklerski w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta, jak również znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku Klientów Domu Maklerskiego.

Konflikt interesów może wystąpić nawet mimo braku nieetycznego lub nieprawidłowego działania, jeśli wywoła wrażenie nieprawidłowości, które może podważyć zaufanie do Domu Maklerskiego, innych podmiotów Grupy, w skład której wchodzi Bank Pekao S.A. i innych podmiotów prawnych powiązanych z Bankiem Pekao S.A. organizacyjnie lub kapitałowo, lub do osoby pozostającej w konflikcie.

Dom Maklerski w swojej działalności zawsze kieruje się zasadą działania w sposób rzetelny i profesjonalny, zgodny z zasadami uczciwego obrotu oraz zgodnie z najlepiej pojętymi interesami Klientów.

Realizując tę zasadę, Dom Maklerski stosuje w swojej działalności w szczególności następujące regulacje: *Regulamin Zarządzania Konfliktami Interesów w Domu Maklerskim Pekao, Regulamin kontroli przepływu i uniemożliwienia wykorzystywania oraz przetwarzania informacji poufnych i przestrzegania tajemnicy zawodowej w Domu Maklerskim Pekao oraz Regulamin inwestowania w instrumenty finansowe przez osoby powiązane z Domem Maklerskim Pekao*. Stosowanie ww. regulacji wewnętrznych oraz organizacja wewnętrzna Domu Maklerskiego służą zapewnieniu, że w przypadku powstania konfliktu interesów związanych ze świadczeniem przez Dom Maklerski danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta, nie dojdzie do naruszenia interesu Klienta oraz zapewniają unikanie konfliktów interesów m.in. w sytuacji, w której Dom Maklerski pośredniczy w zawieraniu przez Klientów transakcji dotyczących instrumentów finansowych i jednocześnie świadczy usługi dotyczące tych instrumentów finansowych na rynku pierwotnym (np. członek konsorcjum) i wtórnym (np. sponsor emisji, podmiot pośredniczący przy wezwaniu) lub świadczy usługi doradcze emitentowi tych instrumentów finansowych.

Dom Maklerski, przed zawarciem umowy o świadczenie danej usługi maklerskiej, informuje Klienta przy użyciu trwałego nośnika informacji o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem danej usługi maklerskiej na rzecz tego Klienta, o ile organizacja oraz regulacje wewnętrzne Domu Maklerskiego nie zapewniają, że w przypadku powstania konfliktu nie dojdzie do naruszenia interesu Klienta. W takim przypadku umowa o świadczenie danej usługi może zostać zawarta wyłącznie pod warunkiem, że Klient potwierdzi otrzymanie powyższej informacji oraz wyraźnie potwierdzi wolę zawarcia umowy z Domem Maklerskim o świadczenie danej usługi maklerskiej.

W przypadku powstania konfliktu interesów po zawarciu z Klientem umowy o świadczenie usługi maklerskiej, Dom Maklerski poinformuje Klienta o konflikcie interesów niezwłocznie po jego stwierdzeniu z uwzględnieniem powyższych warunków oraz powstrzyma się od świadczenia danej usługi maklerskiej do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o kontynuacji lub rozwiązaniu umowy.

Przy ujawnianiu informacji jasno wskazuje się, że rozwiązania organizacyjne i administracyjne ustanowione przez Dom Maklerski w celu zapobieżenia temu konfliktowi lub zarządzania nim nie są wystarczające do zapewnienia z należytą pewnością, aby ryzyko szkody dla interesów Klienta nie występowało. Ujawniana informacja zawiera szczegółowy opis konfliktów interesów powstających przy świadczeniu usług maklerskich, z uwzględnieniem charakteru Klienta, któremu informacja jest ujawniana. W opisie tym wyjaśnia się ogólny charakter i źródła konfliktów interesów, a także ryzyko grożące Klientowi wskutek konfliktów interesów oraz kroki podjęte w celu ograniczenia takiego ryzyka, przy zachowaniu wystarczającego stopnia szczegółowości pozwalającego temu Klientowi podjąć świadomą decyzję w odniesieniu do usługi maklerskiej w kontekście, w którym te konflikty interesów się pojawiają. Dom Maklerski stosuje następujące środki zarządzania konfliktami interesów:

- środki zarządzania oparte na strukturze organizacyjnej polegające w szczególności na:
 - ustanowieniu barier informacyjnych (chińskich murów) mających na celu ograniczenie lub zakaz przepływu informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz informacji poufnych oraz ograniczenie lub wyłączenie przepływu informacji pomiędzy osobami powiązanych z DM, gdy przepływ informacji może naruszyć interesy jednego lub więcej Klientów,
 - wprowadzeniu podziału zadań polegającego na przyjęciu modelu organizacyjnego uwzględniającego rozdzielanie fizyczne i kompetencyjne różnych komórek organizacyjnych DM w działaniach, z których może wynikać konflikt interesów
- środki zarządzania oparte na regulacjach wewnętrznych wprowadzających w szczególności reguły dotyczące:
 - wynagradzania osób powiązanych z DM tak, aby nie miały negatywnego wpływu na interesy Klienta,
 - wykonywania zleceń na warunkach najbardziej korzystnych dla Klientów,
 - sporządzania analiz inwestycyjnych zapewniając istnienie barier informacyjnych oraz transparentność w zarządzaniu konfliktami interesów w stosunku do Klientów.
- środki zarządzania oparte na ustanowieniu konkretnych funkcji dedykowanych zarządzaniu konfliktami interesów,
- środki zarządzania oparte na wprowadzeniu i przestrzeganiu przez osoby powiązane z DM zasad etyki i kultury korporacyjnej oraz przeprowadzaniu odpowiednich szkoleń.

Na żądanie Klienta mogą zostać przekazane Klientowi, przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej Domu Maklerskiego, szczegółowe informacje dotyczące zasad postępowania Domu Maklerskiego

w przypadku powstania konfliktu interesów, określone w *Regulaminie Zarządzania Konfliktami Interesów w Domu Maklerskim Pekao*.

VII. POLITYKA KLASYFIKACJI I REKLASYFIKACJI KLIENTA W DOMU MAKLERSKIM PEKAO

CEL POLITYKI KLASYFIKACJI

Celem *Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Domu Maklerskim Pekao* jest przedstawienie informacji o kategoriach klasyfikacji Klientów, zasadach traktowania Klientów ze względu na kategorię klasyfikacji oraz o możliwości złożenia wniosku w sprawie zmiany kategorii. Dom Maklerski Pekao klasyfikuje swoich Klientów w celu zapewnienia im właściwego poziomu ochrony, polegającej na przekazywaniu określonych informacji, badaniu odpowiedności oferty, stosowaniu wobec Klientów innych obowiązków zgodnie z wymogami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UEJ (MIFID) oraz aktów prawnych wydanych na jej podstawie i w celu jej uzupełnienia, jak również Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi z późniejszymi zmianami oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych.

OGÓLNE ZASADY KLASYFIKACJI KLIENTÓW

Klientom DM, na rzecz których są świadczone usługi maklerskie, przypisywane są następujące kategorie:

- Klient detaliczny,
- Klient profesjonalny,
- Uprawniony kontrahent.

Klient, który jest ustawowo Klientem profesjonalnym, jest przez DM klasyfikowany jako profesjonalny, przy czym jest informowany, że będzie traktowany jak Klient detaliczny, czyli z najwyższym poziomem ochrony.

KLASYFIKACJA KLIENTÓW

DM przeprowadza klasyfikację Klientów przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.

Jako **Klienci profesjonalni** mogą zostać zaklasyfikowani Klienci będący:

- 1) bankiem,
- 2) firmą inwestycyjną,
- 3) zakładem ubezpieczeń,
- 4) funduszem inwestycyjnym, alternatywną spółką inwestycyjną, towarzystwem funduszy inwestycyjnych lub zarządzającym alternatywną spółką inwestycyjną w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych
- 5) funduszem emerytalnym lub towarzystwem emerytalnym w rozumieniu Ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- 6) towarowym domem maklerskim,
- 7) podmiotem zawierającym, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, na własny rachunek, transakcje na rynkach kontraktów terminowych, opcji lub innych instrumentów pochodnych albo na rynkach pieniężnych wyłącznie w celu zabezpieczenia pozycji zajętych na tych rynkach, lub działającym w tym celu na rachunek innych członków takich rynków, o ile odpowiedzialność za wykonanie zobowiązań wynikających z tych transakcji ponoszą uczestnicy rozliczający tych rynków,
- 8) inną niż wskazana w pkt 1 – 7 instytucją finansową,
- 9) inwestorem instytucjonalnym, innym niż wskazani powyżej, prowadzącym regulowaną działalność na rynku finansowym,
- 10) podmiotem prowadzącym poza granicami Polski działalność równoważną do działalności prowadzonej przez podmioty wskazane powyżej,
- 11) przedsiębiorcą spełniającym, co najmniej dwa z poniższych wymogów, przy czym równowartość kwot wskazanych w euro jest obliczana przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia przez danego przedsiębiorcę sprawozdania finansowego:
 - a) suma bilansowa tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 20 000 000 EUR,
 - b) osiągnięta przez tego przedsiębiorcę wartość przychodów ze sprzedaży wynosi co najmniej 40 000 000 EUR,
 - c) kapitał własny lub fundusz własny tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 2 000 000 EUR,
- 12) organem publicznym, który zarządza długiem publicznym, bankiem centralnym, Bankiem Światowym, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Centralnym, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym lub inną organizacją międzynarodową pełniącą podobne funkcje,
- 13) innym inwestorem instytucjonalnym, którego głównym przedmiotem działalności jest inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym podmiotem zajmującym się sekurytyzacją aktywów lub zawieraniem innego rodzaju transakcji finansowych,
- 14) podmiotem innym niż wskazane powyżej, który jest traktowany przez DM jak Klient profesjonalny na swój pisemny wniosek i zakresie określonym we wniosku, pod warunkiem posiadania wiedzy i doświadczenia pozwalających na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również na właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami.

Do kategorii **Uprawniony kontrahent** DM zalicza:

- 1) Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 1 – 10 oraz 12 – 13 powyżej, z którymi DM w ramach świadczenia usługi wykonywania zleceń, usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub w ramach nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek, zawiera transakcje lub pośredniczy w ich zawieraniu,
- 2) Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 11 powyżej, który na swój wniosek został przez DM uznany za Uprawnionego kontrahenta, z którym DM, w ramach świadczenia usługi wykonywania zleceń, usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub w ramach nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek, zawiera transakcje lub pośredniczy w ich zawieraniu,
- 3) Klienta z innego państwa członkowskiego, który posiada status Uprawnionego kontrahenta na podstawie prawa dla niego właściwego.

DM może zaliczyć do kategorii Uprawnionych kontrahentów Klienta profesjonalnego, o którym mowa w pkt 11 powyżej, wyłącznie pod warunkiem udzielenia przez te podmioty zgody na piśmie.

Jeżeli Klient zwraca się z wnioskiem o traktowanie go jak Uprawnionego kontrahenta, wówczas DM ostrzega go pisemnie o skutkach takiego wniosku, w tym o możliwości utraty środków ochrony, zaś Klient potwierdza na piśmie wniosek o traktowanie go jako Uprawnionego kontrahenta albo na zasadach ogólnych, albo w odniesieniu do bądź jednej usługi inwestycyjnej lub transakcji lub jednego rodzaju transakcji lub produktu, bądź do większej ich liczby, wskazując przy tym, że jest świadomy konsekwencji wynikających z możliwości utraty środków ochrony w związku ze złożeniem takiego wniosku.

Do kategorii **Klient detaliczny** DM zalicza Klientów będących osobami fizycznymi oraz przedsiębiorców niespełniających kryteriów, o których mowa w pkt 11 definicji Klienta profesjonalnego oraz jednostki administracji rządowej i samorządowej. DM może również z własnej inicjatywy lub na wniosek Klienta traktować jak Klienta detalicznego pozostałych Klientów, o których mowa w pkt 1-14 definicji Klienta profesjonalnego.

Przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, DM informuje Klienta o przyznanej kategorii, poziomie ochrony danej kategorii Klientów oraz przekazuje Klientom na trwałym nośniku informacje o możliwości wystąpienia z wnioskiem o reklasyfikację, a także, że inna kategoria może wiązać się z obniżeniem poziomu ochrony.

REKLASYFIKACJA KLIENTÓW

Nadana Klientowi kategoria może być zmieniona w wyniku:

- wystąpienia Klienta z wnioskiem o zmianę kategorii,
- zmiany kategorii przez DM w wyniku okresowej weryfikacji klasyfikacji Klientów.

Klient ma możliwość przedstawienia wniosku o zmianę kategorii przyznanej mu przez DM w odniesieniu do wszystkich lub wskazanych usług inwestycyjnych, produktów lub transakcji. Wnioski należy składać w Punktach Usług Maklerskich.

Żądanie Klienta profesjonalnego traktowania jak Klienta detalicznego, jak również żądanie Uprawnionego kontrahenta traktowania go jak Klienta profesjonalnego albo Klienta detalicznego, powinno określać zakres usług maklerskich, transakcji lub instrumentów finansowych, na których potrzeby Klient chciałby być traktowany jak Klient o podwyższonym poziomie ochrony.

W przypadku złożenia wniosku o zmianę kategorii, która skutkuje podwyższeniem poziomu ochrony, tj. zmianie kategorii z Uprawnionego kontrahenta na Klienta profesjonalnego albo Klienta detalicznego bądź zmianie kategorii z Klienta profesjonalnego na Klienta detalicznego, realizacja wniosku następuje niezwłocznie po jego otrzymaniu przez DM.

Wniosek o zmianę kategorii z Klienta detalicznego na Klienta profesjonalnego albo z Klienta profesjonalnego na Uprawnionego kontrahenta skutkuje obniżeniem poziomu ochrony.

W przypadku, gdy Klient detaliczny występuje z wnioskiem o przyznanie mu kategorii Klienta profesjonalnego, powinien spełniać co najmniej dwa z poniższych kryteriów, świadczących o posiadaniu wiedzy i doświadczenia pozwalających na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również na właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami:

- Klient zawierał transakcje – odrębnie w zakresie wszystkich dostępnych instrumentów finansowych w ramach świadczonych mu przez DM usług maklerskich – o wartości stanowiącej co najmniej równowartość w złotych 50 000 EUR każda, na odpowiednim rynku, ze średnią częstotliwością co najmniej 10 transakcji na kwartał w ciągu czterech ostatnich kwartałów,
- wartość portfela instrumentów finansowych Klienta (łącznie ze środkami pieniężnymi wchodzącymi w jego skład) wynosi co najmniej równowartość w złotych 500 000 EUR,
- Klient pracuje lub pracował w sektorze finansowym przez co najmniej rok na stanowisku, wymagającym wiedzy zawodowej dotyczącej transakcji w zakresie instrumentów finansowych lub usług maklerskich, które miałyby być świadczone przez DM na jego rzecz na podstawie zawieranej umowy.

DM może uzależnić rozpatrzenie żądania o przyznanie kategorii Klienta profesjonalnego lub Uprawnionego kontrahenta od terminu dostarczenia do DM dokumentów potwierdzających spełnianie kryteriów określonych powyżej.

Warunkiem pozytywnego rozpatrzenia żądania o przyznanie Klientowi detalicznemu kategorii Klienta profesjonalnego jest złożenie pisemnego oświadczenia o znajomości zasad traktowania przez firmę inwestycyjną Klientów profesjonalnych i o skutkach traktowania go jak Klienta profesjonalnego.

Każdorazowo, po rozpatrzeniu wniosku o zmianę przypisaną Klientowi kategorii, DM powiadamia Klienta o swojej decyzji w formie pisemnej.

W przypadku uwzględnienia wniosku Klienta, DM informuje o poziomie ochrony przyznawanej przez DM dla danej kategorii Klientów załączając do pisemnej decyzji kopię niniejszej Polityki ze wskazaniem fragmentu, który ma zastosowanie do Klienta.

Klient zobowiązany jest do przekazywania DM informacji o zmianie danych, które mają wpływ na możliwość traktowania Klienta jako Klienta profesjonalnego albo Uprawnionego kontrahenta.

DM, w przypadku powzięcia informacji, że Klient przestał spełniać warunki pozwalające na traktowanie go jak Klienta profesjonalnego w rozumieniu punktów 1 – 13 definicji Klienta profesjonalnego powyżej, podejmuje działania zmierzające do zmiany statusu Klienta na potrzeby świadczenia na jego rzecz usług maklerskich, chyba że Klient złoży pisemny wniosek, o którym mowa w pkt. 14 o traktowanie jak Klienta profesjonalnego w zakresie określonym we wniosku.

ZASADY TRAKTOWANIA KLIENTÓW W PODZIALE NA KATEGORIE.

Zakres ochrony oraz udzielanych informacji	Klient detaliczny	Klient profesjonalny	Uprawniony kontrahent***
Informowanie o metodach zarządzania konfliktami interesów oraz informowanie o istniejących konfliktach interesów grożących naruszeniem interesu Klienta.	✓	✓	✓
Dostarczanie wyczerpujących (rzetelnych, niebudzących wątpliwości i niewprowadzających w błąd) informacji o: - DM, - usługach maklerskich świadczonych na rzecz Klientów, - prowizjach, opłatach i innych kosztach związanych ze świadczeniem usług maklerskich, pobieranych na podstawie Taryfy prowizji i opłat DM oraz ich wpływie na zwrot z inwestycji, - instrumentach finansowych oferowanych w ramach świadczonych usług maklerskich wraz z ryzykami powiązаныmi z tymi instrumentami lub usługami maklerskimi, - zasadach ochrony aktywów Klientów.	✓	✓	✓
Przeprowadzanie oceny wiedzy i doświadczenia Klienta w odniesieniu do: - usług maklerskich, które mają być świadczone na rzecz Klienta lub - inwestowania w instrumenty finansowe w ramach świadczonych przez DM usług maklerskich.	✓	---*	---*
Przeprowadzanie oceny potrzeb, cech lub celów Klienta dla ustalenia produktów inwestycyjnych i strategii dystrybucji odpowiednich dla grupy docelowej Klienta.	✓	✓	---
Prowadzenie polityki zarządzania produktami inwestycyjnymi i wdrażanie rozwiązań dotyczących świadczenia usług maklerskich na rzecz Klientów, z uwzględnieniem określonej grupy docelowej i strategii dystrybucji stosowanej dla danej grupy docelowej.	✓	✓	---
Stosowanie obowiązujących w DM zasad postępowania przy przyjmowaniu i przekazywaniu korzyści finansowych i niepieniężnych przez DM.	✓	✓	---
Doręczenie <i>Polityki wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta</i> w przypadku, gdy ma ona zastosowanie do usług maklerskich świadczonych Klientowi.	✓	✓	---
Przekazywanie raportów związanych z realizacją świadczonych usług.	✓	✓	---**
Informowanie o przyznanej kategorii Klienta oraz możliwości złożenia wniosku o zmianę wyznaczonej kategorii.	✓	✓	✓
Osoby udzielające informacji lub świadczące doradztwo inwestycyjne powinny posiadać odpowiednią wiedzę i kompetencje	✓	✓	---
Uzyskiwanie możliwie najlepszych wyników przy wykonywaniu zleceń	✓	✓	---
Ustanowienie i wdrożenie polityki wykonywania zleceń, jej stosowanie i przegląd	✓	✓	---
Wymóg bezzwłocznego wykonania zleceń wg terminu ich otrzymania oraz odpowiedniego postępowania przy łączeniu zleceń	✓	✓	---
Uwzględnienie rynku docelowego przy oferowaniu lub rekomendowaniu produktu	✓	✓	---
Sprawozdania na temat świadczonych usług	✓	✓	✓

* na prośbę klienta

** istnieje możliwość określenia węższego zakresu przekazywanych informacji

*** wyłączenia dotyczą usług tj. wykonywania zleceń, zawierania transakcji na własny rachunek lub przyjmowania i przekazywania zleceń

INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

Na mocy *Regulaminu świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Pekao*, regulującego świadczenie usług maklerskich, DM może traktować wszystkich Klientów w sposób jednolity jako Klientów detalicznych i z uwagi na powyższe stosować identyczne środki ochrony dla wszystkich Klientów, o czym DM informuje Klienta przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.

DM, przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, przekazuje Klientowi niniejszą *Politykę klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Domu Maklerskim Pekao*.

DM dokonuje corocznych przeglądów *Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Domu Maklerskim Pekao*. Aktualna wersja *Polityki klasyfikacji i reklasyfikacji Klienta w Domu Maklerskim Pekao* dostępna jest na stronie internetowej DM www.dm.pekao.com.pl